

FÖLDVÁRY IMRE, Budapest,

férfidivat raktára
Kossuth Lajos-u. 18.
és Kerepesi-út 9.

Ajánl angol cylinder, divatos kemény és puha kalapot, jó szabású férfi-íngyek, nyakkendők, keztyűk, dús választékban. Árjegyzék. A világ legjobb Sám-fájának párja 1.50 kr.

Hölgyeknek!

Pona-crème.

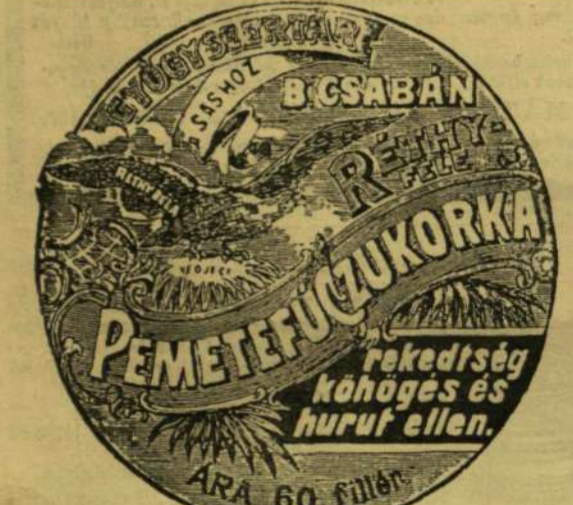
Legújabb és orvosi szaktekintélyek által is elismert, biztos hatású és erősítő szer, eltávolít minden bőrtisztatlanságot és rövid használat után vakító, üdév teszi az arczbőrt.
Figyelem! Készítményem nagy kedveltsége miatt hamisítványokat hoznak forgalomba; csakis az valódi, mely a dobor alján alátérőmmel el van látva. 1 tégely Pona-crème 1 kor. 1 drb Pona-szappan 80 fillér. Kapható minden gyógyszerárban. Szétküldési raktár: Alexander János gyógyszerár Szolnokon. Budapesti főraktár: Török-féle gyógyszerár Király-utca 12. és Andrássy-út 29. Kerpel-féle gyógyszerár Lipót-kört 28. szám és Thalmayer és Seitz utraknál.

Kathreiner-féle Kneipp-malata kávé.

= Egy házlásszony se késlekedjék tovább ezt az egészséges és izletes kávéitál bevezetni.

ESZMÉNYI KEBEL érhető el a Párisban állít. Ratió gyógyszeráról Párisban. Passage Var deau 5. az egyedüli szer, mely két hónap alatt és a nélkül, hogy az egészségnek ártsa, az asszonyi kebel fejlődését, valamint a kebel idomaitnak szilárdaságát biztosítja. Egy üvege ára használati utasítással együtt 3 forint. Raktár: Török József, Budapest, Király-utca 12. sz. 8442

Kapható minden gyógyszerárban.

GERMANDRÉE PORHANTÓS ALLAPOTBAN és TABLETTÁKBAN Francia szabadiom. A szépség titka, ideális illatú feltétlenül taris, egészséges és díszkér. A Germandrée az arczbőrnek egészséges és fide szint ad. 1900 évi Párisi Világkiállítás: ARANYÉREM MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS. Kapható Török József gyógyszerárban Budapest.

TROPON tápláló és erősítő-szer a legjobb és legelősebb fehérnyé-készítmény, kapható a következő alakokban:

TROPON por-alakban a hús legfő táplálób része, tisztá fehérnyé, ételekhez keverve tápláló erejüket sokszorososan fokozza.

VAS-TROPON egyesíti magában a vas vértképző és a fehérnyé izomerősítő hatását. A vérszegénység, sápadtság, ideggyöngeség legjobb orvszere.

TROPON-CACAO a legfő táplálób reggeli ital, tisztázta táplálób, mint a közönséges cacao, melynek legfinomabb fajtájával készül.

TROPON-GYERMEK-TÁPLISZT a legfő táplálób és legmegbízhatóbb gyermektáplálék. Egyedüli igazi pótszere az anyatejnek. Nagy Tropon (fehérnyé) tartalma következtében tápláló ereje nagyobb, mint minden más tápliszta. 9142

Kapható minden gyógyszerárban.

MARGIT-CRÈME mely vegyítiszta, sem higanyt, sem ólomot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű arzenikus pár nap alatt eltávolít szepőt, májfoltot, pattanást, bőrtájt (Mitesser) és minden más bőrtájt. Kisimítja a ráncokat, redőket, himbőket és az arczki hűdésért, simává és üdévé várszolja. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor., Margit hölgy-por 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill., Margit loppóp (Zahn pasta) 1 kor., Margit arczvíz 1 kor. Hamisítványok bíróság üldözöttek. — Postán utasítással vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő:

FÖLDES KELEMEN Gyógysz. Arad. Budapesti főraktár: Török József Gyógysz. Király-u. 12. és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszerárban.

Legjobb és leghirveosebb pipere hölgypor: a La VELOUTINE Különleges Rizapor BISMUTTAL VEGYITVE CH. FAY, ILLATSZERÉSZ, PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

EMKE-levelpapir mindenütt kapható!

EMKE dala! EMKE-papirt, levelpapirt vegyetek! Ha rá néztek, feldobog a szívetek. Magyar fiúk, magyar lányok, tudjátok, Hogy én nektek magyar papirt kínálok. Magyar földön, magyar kezek csinálják. Magyar földön, magyar népek kínálják. Nem hagyhat ez magyar szívet hidegen, Ugy is nálunk annyi minden idegen. Kálfföld helyett a hazában maradjunk. A magyar pénzt idegennek ne adjuk! Hadd tudja meg ebből is a nagy világ, Hogy a magyar előre tör, s tenni vágy. EMKE-papirt adjatok a kezembe! Édes anyám, neked írok én erre, Van-e ennél szebb papír a világon? Boltos uram, csupán EMKE-t kínáljon! Mindenütt kapható!

HÖLGYEIM! Csak egyszer próbaképen rendeljék meg a csodahatású, valódi angol szépség szer, Ugorka-tejet, és meg fognak róla győződni, hogy ezen csodaszert azonnal eltávolít szepőt, májfoltot, mindenféle tisztatlanságot az arczról és a bőrnek mindenféle tisztaságot kölcsönöz. Valódi angol minőségben kapható csakis BALASSA KORNÉL gyógyszerárban a város kereszteszemesvári. Ára 2 kor. Valódi angol Ugorka-szappan 1 K, 3 drb 2.40 K. Powder 1.20 és 2 K. Utánvétel is küldetik.

Császárfürdő Elsőrangú E kénesvízi gyógyfürdő, páratlan gőzfürdővel és legmodernebb iszapfürdőkkel, pompás ásványvíz uszodákkal, kő- és kádfürdőkkel. Prospektus ingyen bérmentve.

Cs és szab. mosóvíz lovak részére. 1 üveg ára 2 korona 80 fillér. — 40 év óta az udvari istállóban, a katonaság és magánok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb munkánál elő-és uterősítők, izomnövelők, inak merevségénél sít, az időmúlású káros munkára képesíti a lovakat. Csak a fenti védjeggyel valódi. Kapható Austr. — Magyarország valamennyi gyógyszerárban és gyógyszerkereskedésekben. Főraktár: Kwizda Ferencz János kerületi gyógyszerész, Korneuburg, Bécs mellett. Cs és kir. osztr. magyar, román királyi és bolgár lejedelmi udvari szállító.

Legtökéletesebb arcz-tisztító és szépítőszerek: csúsz és köszvény ellen a KRIEGNER-féle REPARATOR Törvényesen védve! A Szt. Rókus-kórházban 136 eset közül 129 esetben teljes gyógyulást eredményezett. Nagy üveg ára 2 kor. Kis " " " 1 " Kapható a gyógyszerárban. Utazatok ellen törvényesen védve.

Akácia-crème. E világhírű akácia-arzenikus nem ártalmas; sem ólomot, sem higanyt nem tartalmaz; minden arczot üdít, frissít és szépít. Törvényesen védve. Akácia-crème 2 korona Akácia-puder 1 Akácia-szappan 1 Nagy üveg ára 6. — kor. Kis " " " 3.20

Főraktár: KRIEGNER GYÖRGY „Korona gyógyszerár” Budapest, VIII., Kálvin-tér Kapható gyógyszerárban, de tessék mindig határozottan KRIEGNER-félet kérni.

2. SZÁM. 1902. BUDAPEST, JANUÁR 12. 49. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) együtt egész évre 24 korona félre 12 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG (félre) 8 * A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) egész évre 10 korona félre 5 * Külföldi előfizetőkhez a postallag megváltoztatott világit is csatolnánk.

BERTHA SÁNDOR.

BERTHA SÁNDOR Párisban élő jeles hazánkia régebb idő óta folyton azon fáradozik, hogy hazánk viszonyait a külfölddel megismertesse s a rólu ottan uralkodó téves fogalmakat eloszlassa. Ezen a réven lett neve a hazában ismeretes, ez a működése tette őt népszerűvé s adott nekünk is alkalmat arra, hogy most, midőn legújabb műve a francia könyvpiacra a Plon et Nourrit előkelő párisi könyvkiadó cégénél megjelent, az érdemes szerző arcképét bemutassuk.

Brázy Kálmán háza van. Leikes magyar ház volt az, régi divatú erkölcsökkel, a nemzet napszámóinak erkölcsével, mely az abszolutizmus alatt a magyarság egyik központja volt, hol a társadalmi és művészi kitünőségek sorra megfordultak. Itt született Sándor 1843 augusztus havában. Itt szivta magába azt a szellemet, mely egész életén át vezette. A zene iránt mindig rendkívül lelkesedett s már 17 éves korában jelent meg első zeneműve, később pedig feltűnést keltett. A zenei kozmo-

«Mathias Corvin» («Korina Mátyás») címmel, mely Párisban az Opera Comiqueban került színre először s itthon is előadatott. Nagyobb zenei kompozíciói közül főlegméljük még koronázási miséjét, melylyel ő Felsőge elismerését is kinyerte. Zenésztől, irodalmi és politikai cikkei pedig számos lapban és folyóiratban (többek közt a «Revue des deux mondes»-ban) megjelentek. Valamennyiben egy czét követett: megismertetni a magyarságot, annak szellemét a maga valóságában s visszautasítani a nemzete ellen intézett támadásokat. Hazai lapokba is gyakrabban írt, így nevezetesen a «Vasárnapi Ujság»-nak többször küldött Párisból érdekes cikkeket és tudósításokat.

BERTHA SÁNDOR.

Nem régebben egy nagy művet adott ki «Magyarság et Roumains» címmel, mely a magyarországi román ügyet ismertette, s nagy figyelmet keltett. Ez a mű a román irredenta körökben is sok port vert föl.

«Az újkori Magyarország» megírásával betetőzte működését, mely tisztá, önzetlen hazafisága miatt a legmelegebb elismerésre érdemes.

Bertha Sándor a párisi magyarok társaságában is nagy szerepet játszik és a magyar

politizmus» című cikksorozatával, melyben azt fejtegette, hogy kozmopolita zene voltaképpen nincs is, s a magyar zene rendszere, művelése mellett nyilatkozott. Magasabb kiképzése céljából külföldre ment, megismerkedett Bülow Jánossal, Liszt Ferenczel, kit Rómába kísért, honnan visszatérve, Párisban telepedett le. Ott tagja lett egy szorosabb baráti körnek, melynek oly előkelő tagjai voltak, mint Coppée, Theuriot, Sully-Prudhomme, Hérédia, Claretie, Anatole France, Houssaye, stb. Egész élete szakadatlan munkában telt el az irodalmi és zenészteti téren. Írt egy operát is

«Az újkori Magyarország» megírásával betetőzte működését, mely tisztá, önzetlen hazafisága miatt a legmelegebb elismerésre érdemes. Bertha Sándor a párisi magyarok társaságában is nagy szerepet játszik és a magyar politikizmus» című cikksorozatával, melyben azt fejtegette, hogy kozmopolita zene voltaképpen nincs is, s a magyar zene rendszere, művelése mellett nyilatkozott. Magasabb kiképzése céljából külföldre ment, megismerkedett Bülow Jánossal, Liszt Ferenczel, kit Rómába kísért, honnan visszatérve, Párisban telepedett le. Ott tagja lett egy szorosabb baráti körnek, melynek oly előkelő tagjai voltak, mint Coppée, Theuriot, Sully-Prudhomme, Hérédia, Claretie, Anatole France, Houssaye, stb. Egész élete szakadatlan munkában telt el az irodalmi és zenészteti téren. Írt egy operát is

beesülésnek és rokonszenynek örvend Bertha Sándor úgy személyes tulajdonságai miatt, mint ideális, nemes működésénél fogva. Ebben az óriási forgatagban is, hol mindenki csak érdekének kielégítését tartja életvezélnak, van érzék az önzetlenség iránt is, és méltányolják az oly ember fáradozását, ki mindig másra gondolt, sohase magára: a hazára, honfitársaira egyaránt s e mellett saját, még jogosult érdekeit is elhanyagolta. Egyéniségének alapvonása a hazafiság abban a régi fajta értelemben, mint azt a táblabírák világa gyakorolta. Hazafiságból adta magát a politikára, illetőleg a publicisztikára is, mert látta, hogy nemzetének ezen a téren nagyobb szolgálásokat tehet, mint a zene terén, melyre eredetileg készült. De a zenében is ismeretessé tett bennünket és számos magyar jellegű zeneműve jelent meg a francia piacon, akárhány párisi zeneünnepélyen pedig játszószék az ő műveit. Nagy műveltségére és kiváló készségére vall az, hogy úgy a zenében, mint a publicisztikában egyaránt megállta helyét. Irodalmunkat is előszeretettel ismerteti; Zrinyi a költőről, Vörösmartyról s másokról kiváló jellemrajzokat bocsátott közre francia folyóiratokban. Királyunkról és Rudolf trónörököséről is írt egy-egy monográfiát. Sokoldalú elfoglaltsága mellett társadalmilag is folyton tevékeny, a hol a párisi magyarság összegyűl, mindig ott van s a hol a francia-magyar érintkezés s a kölesönös rokonszeny ápolása kerül szóba, mindig találkoznak az ő nevével. Ennyi becsületes, lelkes, önzetlen fáradozásért, méltán halálával tartozunk a buzgó férfinak.

b. á.

A GYERMEK ÉS PETŐFI.*

Elmélázó kis fiú volt,
Nagy időknék sarja.
Nem volt egyéb paripája,
Csak az apja kardja.
Bábos kályha mellett ülve
Úgy hallotta este,
Hogy az egész magyar nemzet
Petőfit kereste.
Jaj! ő eltűnt! Talán meghalt
Véres csataterén?
Hátha rabságban sánylódik
Bilincsesel a kézen?!
Senki, senki sem találja
A dalost, ki hős lett...
S szól magában a kis fiú:
«Megkeresem őtet!»
Ellopózik holdas éjjel
A szülői háztól;
Egy kis botot vesz kezébe,
S két almát a fáról.
Kemény kőves országon
Kopog kis cipője.
Kutya ugat, árnyék rémít,
Csak halad előre.

Vén koldussal találkozik,
S kérdi a kis vándor:
«Nem látta Petőfi bácsit?
Keresztneve Sándor.»
Reá sandít gonosz szemmel
Az elzúllott tolvaj:
«Add ide az új cipődet,
S megmondom, hogy hol van.»
Oda nyújtja mosolygva! —
S szól az öreg kaján:
«Ott alszik a hegy tetején
Vadrózsátó alján.»
Törtet a hegy tetejére
A szegény kis gyermek:
Kemény kővet talpot marnak,
Bogos ágak vernek —
Tüskék szürnek, s jaj a nagy fák
Mily szörnyen sötétek!

* Folyóiratot a Pet56-Társaság jan. 6-iki közgyűlésén.

De a gyermek szól lihege:
«Ott lesz, csak fölérjek!»

Nem volt ott... Egy öreg asszony
Lopott fát bogozgat;
Szemeiben vad irigység,
Miket sátn mozgat.
Akadozva, szelid hangon
Kérdi a kis vándor:
«Nem látta: Petőfi bácsit?
Keresztneve Sándor.»
«Persze láttam, kis galambom,
— Add ide ruhádat! —
Ott a völgyben, patak mellett
Kérdezett utánad.»
Őszi szellő, hideg szellő...
Didereg a gyermek.
Picziny teste piros mint az,
Kit csalánnal vernek.
Ingecskében, éhen, szomjan
Alig tud már járni;
De azért a völgybe siet
S könyveit nem látja.

Patak mentén kóborolva
Mély vadonba téved.
A reggeli szellőkéből
Hideg, jeges szél lett.
Fák ropognak, eső esik,
Beillene hónak.
Fáj a feje, szúr a melle
A kis utazónak.
Piczi piros lábcskákból
Csörgedez a vére,
Mint sebzett vad, belebúvik
Dült fa üregébe.
Fogva fogva, szibbadt testtel
Bámul az erdőbe...
Gyöngül, gyöngül és elalszik,
Arany álmot szöve.

Lát mesésen szép vidéket,
Magyar katonákat:
A magas ég kapujához
Szívárványon járnak.
Vörös, fehér, zöld felhőket,
Pompás égi sátrát
Magyarország czímerével,
S Petőfit, a bátrát.
Czímer alatt fényes oltár,
Szép angyalok tartják;
Erre teszi most Petőfi
Fényes, ezüst kardját.
Orgona bűg, kürtök szólnak
Égi harsogással...
S nézi álmát a kis gyermek
Boldog mosolygással.

Másnap reggel vadász ember
Ballag erdejébe,
Meglátja a piros nyomot:
«Ni, egy vadnak vére!»
Követve a véres nyomot,
Megléli az árvát.
Úgy látszik, hogy mélyen alszik,
Szemecskéi zárva.
Erős karral fölemeli,
Viszi kis lakába.
Ágyba teszik, melengetik,
Hiába! hiába!
Egyszer még felüti szemét
A szegény kis vándor:
Susogja: «Láttam Petőfit!
Keresztneve Sándor.»

Gróf Zichy Géza.

EGY RÉGI MAGYAR ASSZONY.

Magyar családaink nemzetségrendjének, erkölcesinek és házi életének ismeretere tanulmányos adatokat foglal magában egy 16 oldalas nyomott, ma már felette ritka latin nyelvű röpírat a múlt század elejéről, melyben Kovachich János foglalta össze néhány jellemzetes vonásból elhalt felesége, Hajóssy Johanna emlé-

kezetét fia, József Miklós számára. Egyszerű, keresetlen szavakba öltöztetett nyilvánulása ez a hitvesi szeretetnek. Talán nem is érdekelné ma már senkit, ha egy elmúlt patriarkhális világ melegsége nem áradna ki a sorok közül. A régi magyar honoratiorok, a régi magyar nemesi élet egyszerű erényei ragyognak élénk itt egy igénytelen élet tükrében s élethíven tárják elénk, hogy milyen volt egy igazi magyar asszony száz évvel ezelőtt s hogyan házasodtak eleink a régi jó időkben.

A nő, kiről itt szó van, Hajóssy Johanna, Szereden született, Nyitra megyében 1776 június 24-én, mely nap születés- és névnapja is volt egyúttal. Atyja Hajóssy Pál, anyja Gombossy Anna, mindkettő nemes családból, a melyek atyafiságban állottak számos előkelő felvidéki családdal. Az atya az Esterházy grófok ottani uradalmának volt főszámvevője, beteges, közszenyes ember, a kit mindig hordszéken vittek; mindamellett jókedvű, derült kedélyű czimbora, a ki, bár 1797-ben kétszer érte születését, még élete utolsó szakában is, néhány nappal július havában bekövetkezett halála előtt, fájdalmi közepett, lánya és veje jelenlétében vidáman dalolt. Két évvel előbb elhalálozott anyja oly kövér volt, hogy járni is alig tudott.

Johannának még két fivére volt: Ignác, később Torontál megye főjegyzője, s József, tatai mérnök, ki ifjúsága virágában halt el; nővére is kettő volt: Jozefa és Anna, kik mindketten 25 éves korukban haltak el.

A legidősb nővér, az élénk és vidor szellemű Johanna, a szülői házon kívül részint Pozsonyban, részint Nagy-Szombatban nyerte nevelését. Mikor 18 éves korában anyja árván hagyta, ő vette át atyja háztartását s vezette azt két évig, a mikor is 1797 február 2-ikán a Budáról hazatért Molnár Jánosné, az odaváló sótári ellenőr felesége levelet hozott a szomszéd semptei lelkésznek, Torma Mihálynak, mint Johanna bérmaatyjának, melyben Kovachich György Márton, magyar udvari kamarai levéltárnok, barátja s a lelkész unokafivére, Torma Ignác tanácsára Johannát feleségül kéri.

A lelkész magához hivatá a lányt s közölte vele a titkot, melyet csak ő és Molnárné tudtak addig s választ kért tőle. A meglepetett lány nem tudott hamarjában mit mondani, hanem másnapra ebédre kérette a lelkészt, hogy alkalma legyen mindent közölni apjával, a kinek tudta és akarata nélkül ily fontos kérdésben sem akart határozni.

Elkövetkezvén az ebéd ideje, a lelkész felmutatta az apának a kérő levelet, melyben az személyéről, koráról, természetéről és állapotáról hű és őszinte képet rajzolt, nem titkolva el azt sem, a mi a lányt elriaszthatta volna. Mentegetőzött, hogy nem mehetett személyesen háztűznézőbe, a mi ez esetben annál inkább szükséges lett volna, mert egymást még nem is ismerik, de hivatalos elfoglaltságát adta okul s a helyett a lányt hívta meg Budára, kijelentvén, hogy teljes szabadságot enged neki a maradásra vagy visszatérésre, miután a körülményekről saját szemével meggyőződött.

Az apa ismét és ismét elolvasta a levelet, tettett neki annak nyílt és őszinte hangja s nem habozott kijelenteni, hogy semmi kifogása sincs az ellen, hogy leánya szíve hajlamát kövesse, mire az késznek nyilatkozott a téli időben útra kelni Budára, ha Molnárné kísérelőjeül szegődik.

A jó asszony, bár ép most tette meg a hosszú útát, nem sokat húzódozott, s elhatározta, hogy egész titokban teszik meg az előkészületeket, azt adják ürügyül, hogy a farsangra rándulnak fel, nehogy pletykára szolgáltatassanak okot, ha a dolog még sem sikerül. Csupán a tisztelendő úrtól kérték ki titokban az elbocsátó levelet.

Mindezeket elvégezvén, február 12-ikét, vasárnapot tűzték ki az indulás napjául s erről Torma Mihály lelkész és Molnár János staféta útján értesítették a kérést. Ez utóbbi, a

[Az arany-bulla kihirdetésé]-hez.

megérkezés napján, február 14-én, a meghatározott órában esti öt óra előtt elébe ment menyasszonyának a Fortuna fogadóba (később a budapesti törvényszék, ma a közigazgatási bíróság helyisége a várbán), a hová, mint gondolta, szállni fog, s megismervén a kocist ruházatáról, hogy mely vidékről jő, beszélgetésbe eredt vele s megtudta, hogy két hölgyet hozott Nagy-Szombat vidékéről, a kiknek ép most viszi máhát a szobájokba. Követte tehát őt föl a lépcsőn s a következő pillanatban szemtől szemben állt eddig ismeretlen jövendőbelijével.

De Kovachich terve az volt, hogy előbb próbára teszi a lányt. Belépve, köszöntötte a hölgyeket, a nélkül, hogy kiletét elárulta volna. Megértette ezt az okos gardemám is, mialatt bemutatta neki a lányt s hogy tervét elősegítse, csak mint harmadik személyről beszélt vele Kovachichről.

Néhány udvarias bók következett most, Kovachich üdvözölte a hölgyeket, hogy oly alkalmas időt választottak a feljövételre, ép a farsangot, midőn a bál örömei küszöbön állanak s vidám eszegetés közt gyorsan telt az idő, míg a hölgyek a tél hidegétől és az út fáradsalmaitól magukhoz jöttek. Akkor a személyét még mindig titkoló Kovachich, tekintettel a lány fiatal korára s érzékenységre, azt az ajánlatot tette, hogy hagyják ott a fogadót, vitessék át máhájukat Kovachich-hoz, ki Molnárnének amúgy is jó barátja s jövetelöket már türelmetlenül várja.

Rövid habozás után elfogadták az ajánlatot, már csak a «tisztességre» való tekintetből is, melyet úgy látszik, abban az időben jobban kompromittált a fogadóban való megszállás, mint a völégény vendégszerető hajlékának igénybe vétele. Hátrahagyták tehát a lovakat és a kocist s maguk áthurezolkodtak Kovachich-hoz, a hol aztán annak nővéreitől szivesen fogadtatva, végre lehullt az álarc s Johanna megtudta, hogy a házi gazda és völégény egy személy, a ki őt, mint tréfásan kérkedett, «Fortuna» öléből tépte ki, hogy magáévá tegye.

Tetszett a lánynak az ötlet, bár szeliden megdorgálta érte Kovachichot, hogy oly sokáig tévedésben hagyta kileté felől. Később megvallotta, hogy már a fogadóban sejtett ilyenformát, hogy a ki előtte áll, az ő jövendőbeli jegyese, de még sem merete hinni, inkább a még mindig szép és csábító Molnárné lovagjának gondolta. De bizonyos az, hogy e peredtől fogva szíve meg volt nyerve, nehezen tudta Kovachichot nélkülözni csak rövid távolléte alatt is s kísérelőjének elég feladatába került őt megnyugtatni.

De eltelt két-három nap's a kéri még mindig nem nyilatkozott. Minél többet látta Kovachich jövendőbelijét, annál több kétsége támadt, hogy 52 évével e szép és életvidor lányt nem teszi-e

majd szerencsétlenné? Megkísérelte nyájas szavakkal kipuhátolni a leány hajlamát, vajjon komoly szándéka-e hozzá nőül menni s nem tartaná-e jobbnak, várakozásában csalódnia, az útiköltség megtérítése mellett, némi ajándékkal atyjához visszatérni? A válasz határozott volt: semmi ajándék nem bírhatná rá őt — ügymond Johanna — hogy lemondjon az oldalán várakozó boldogságról.

Tizenhatodikán, vasárnap este Kovachich mindkét hölgyet bába kísérté, honnan azonban már éjfélkor hazatértek s útközben Kovachich ismét szóba hozta a leány előtt, hogy fontolja meg jól a dolgot, megmarad-e előbbi elhatározása mellett, s másnap reggel közölte vele végleges szándékát. Am a lány felelete megint csak az volt, hogy nines szüksége újabb gondolkodási időre, ragaszkodik előbbi kijelentéséhez.

Most Kovachich meghatva háromszor intézett kérdést arájához: akar-e ily lélekkel hozzá nőül menni, hozzá hű maradni s kezét elfogadni? Mikor mindezekre igenlő választ nyert,

«A pozsonyi országgyűlésé»-hez.

a lány feléje nyújtott jobbát megcsókolva szívéhez szorította, mit ez hasonlóval viszonzott. Erre összehíván az érdekelteket, a völégény ünnepélyesen tudunkra adta, hogy Johanna jegyese, s az esküvő a következő vasárnap lesz, addig gondoskodjanak az előkészületekről.

Az éjet álmatlanul töltötték. Másnap az ara kísérelőjével együtt a menyasszonyi ruha iránt tett rendeléseket, mert völégénye előre megírta levelében, hogy ezt idő előtt el ne készítsék, mivel különben is készen kapható a városokban a legdivatosabb. A völégény viszont barátaival közölte az esküvő helyét, napját és óráját s meghívta őket, hogy jelenlétükkel emeljék az ünnepély díszét.

Február 19-én, vasárnap, miután ünnepélyesen megáldoztak, a déli órában, utolsó mise után a budai főtemplomban, díszes közönség előtt ment végbe az esküvő a főoltár előtt. Az eskü elhangzása után a völégényhez gyorsan visszasiető menyasszonyt a legközelebb állók félhalk «vivat» kiáltással üdvözölték, mire az illedelmesen meghajtotta magát. Viszont a völégény, a mint elmondta az esküt, még legénysorban levő ismerőseihez fordulva, halkán odamondta: «ime, példát adtam nektek.» «Követni fogjuk», hangzott a válasz. Azután a vendégek díszes sora közt, kik között két fiatal Teleki gróf,

Rajcsányi György s mások is jelen voltak, a férj házához visszatértek, a hol dús asztal volt terítve. Mulatozás közt azonban már akkor sokak részéről balsejtelmekre szolgáltatott okot egy ifjú asszony temetése, mely ép a ház előtt vonult el.

Este az ifjú menyasszonyt bába vitték, hol mindenkit elbájoszt nyájas és szerény magaviseletével s «szabályos tánczával.»

Már a következő június havában Szeredre szólította az ifjú párt az öreg Hajóssy betegsége, a kit szélütés ért s a ki a halála előtt legálább látni akarta vejét. Oda utaztak tehát s a vő rövid idő alatt rendbe hozta a háztartást és gazdaságot, mely már-már pusztulásnak indult az otthon maradt legifjabb lány gyöngye kezei alatt. Oly kitünő gazdának bizonyította magát, hogy mindenkit meglepett. Alig pár hétre eszedesen behunyta szemeit az ősz családapa s a temetés után Kovachich, bérbeadva a birtokot, kielégítette az örökösöket, majd feleségét és sógoranjót, Annát, Bécsbe vitte, hol azok addig még nem voltak s honnan Johanna uzoni Bélydy István kíséretében Budára, Anna pedig másnap Tökölly Seebás udvari titkár és királyi konziliárius kíséretében haza tért.

Johannát férje ez időben barátja, az ekkor híres dán születésű piktor, Strinder János által lefestette. De bár a vonások híven el voltak találva, az egész mégsem tükrözötte jól vissza az asszonyok véleménye szerint az arc eredeti báját, azért a képet sokáig hevertette a festőnél s csak felesége halála után vette át, hogy később Croter Sámuel által újból metszesse.

Ép a házasság évfordulója napján, 1798 február 15-én, Johanna egészsége figyelmeztetett adótt életet, a kit még aznap keresztatyja, Batthyányi József primás nevében annak titkára Reuscher Miklós, József Miklós névre keresztelt. Még azon év deczemberében ifjabb huga, Anna is férjhez ment Temesvárra, a nála jóval idősebb Endrődy Ignác-zhoz, kinek karjai közül azonban már harmadik évben kiragadta a halál. Lesújtott férje csakhamar követte a sírba.

1799 márczius 25-én Johannának leánya született, kinek keresztiszülő Békessy Károly magyar udvari kamarás konziliárius és felesége Ágnes voltak s a ki a keresztiszeben Anna Mária Agnes nevet nyert. De gyermekük még azon év november 11-én, ép atyja névnapján tüdővészben meghalt.

Már ekkor a fiatal anya is kezdett sorvadogni és köhécselni, étvágya is egyre fogyott, úgy

«Az arany-bulla kihirdetésé»-hez.

TANULMÁNY AZ «ARANY-BULLA KIHIRDETÉSÉ»-HEZ: II. ENDRE KIRÁLY.

hogyan tanácsára 1800 májusban Bécsbe utazott egészsége helyreállítása végett. De nem tudván férjét nélkülözni, hamar visszatért s június 1-én a lappangó láz ágyba döntötte. A megdöbent férj csakhamar megtudta orvosaitól, hogy neje menthetetlen. Mind a mellett utolsó percéig titkolta állapota komolyságát férje előtt, hogy neki fájdalmat ne okozzon. Mind a mellett a vallásos férj, nehogy a halál váratlanul lepje meg, gondoskodott róla, hogy Mária születése ünnepén a halotti szentséget fölvegye. S az előrelátás nem is volt hiábavaló, mert bár utolsó napjáig jókedvű volt a beteg s még halála előtt pár nappal is dalolással szórakoztatta férjét, szeptember 14-én reggeli három óra után hirtelen rosszul lett, ágyához szólította férjét s szokatlan fázásról panaszkodva tokaji bort kért, s betakarította magát. De még akkor sem hagyta el vig kedélye s arcáról a hideg izzadságot törölve férjének tréfásan hányta szemére, hogy mért törli oly erősen, nem tudja-e, mily kényesek a nők arcbőrükre? Azután aludni küldte férjét. De alig negyedóra mulva feldúlt arccal jelentette a cseléd Kovachichnak, hogy neje haldoklik. A belépő férj kétségbeesett kiáltására, még kétszer kinyitotta szemeit, hogy aztán örökre lezárja.

A temetés másnap délután ment végbe s a lesújtott férjet három éves kis fiával együtt nagy néptömeg kísérte ki a sirhoz. A korán elhunyt s minden jeles tulajdonsággal bővelkedő fiatal asszony sorsa iránt oly nagy volt a részvét, hogy hat évvel később részben metszett képét mindenfelé elkapdosták s emlékét kiváló írók énekelték meg különböző nyelven.

Terjedelmesen jellemzi a kegyeletes férj *Hajóssy* Johanna testi és lelki nemességét is. Leírja, hogy öt láb hat hüvelyk magas volt, tagjai arányosak, vállalai szélesek, álla alig észrevehetőleg kétfelé osztott, szája illedelmesen összevont. Bibor ajka nyíló rózsához hasonlított, fogai egyenletesek, orcái csattanók. Orra könnyedén görbülő, fekete szemöldöke ivalakúak, homloka nyílt, arca hosszúkás inkább, mint kerek, könnyen elpiruló, állandóan derült. Műveltségére nézve is mint jellemzőt említi fel, hogy a magyar, német és tót nyelven kívül latinul is meglehetősen beszélt. Magaviselete szerény és illedelmes, a háztartásban takarékos, rendszerető, ételben, italban, ruházásban igénytelen, a ki csak férje jó hírére, tudományos és irodalmi műveire volt büszke.

AZ ÚJ ORSZÁGHÁZ FALFESTMÉNYEIBŐL.

Az új országház a világ legnagyobb épületei közé tartozik; a magyar fővárosban az ország ősi alkotmányos életét hirdeti, s mintegy emlékeztetője, hogy a honalapítás ezredik évét alkotmánybástyái közt érte meg a nemzet.

Ellinger fényképe után.

JANTYIK MÁTYÁS.

RÉSZLET JANTYIK MÁTYÁS AZ «ARANY-BULLA KIHIRDETÉSÉ» CÍMŰ FALFESTMÉNYÉNEK ELSŐ VÁZLATÁBÓL.

A roppant épület káprázatos labirint, folyosóival, termeivel, a hol márvány ragyog a falakon, színes mozaikon járunk, a világosság az ablakokon üvegbe égetett villogó színű képeket elevenít meg, vagy szivárványos csizárdákat. A falak párkányain szobrok sorakoznak, a boltzatokra allegorikus és történeti képeket festettek művészeink, valamint a termek oldalfalaira is.

A kormány a képviselőház termének monumentális díszére rendelte meg *Munkácsy* Mihálynál a honfoglalás képét. A nagy művész el is készítette az óriás festményt. Steindl műépítész, az országház építője azonban nem bírt helyet találni a teremben ily nagy kép számára, mert az építés stíljénél fogva ekkora síma fal nem keletkezett. Csak elnöki emelvény háta mögött van nagy fal, de az elnöki emelvény ennek közepét elfoglalja. Látható ez arról a képről, melyet a főrendiházról bemutattunk most. Tökéletesen ilyen a képviselőház terme is. Még nincsenek készen ezek a termek, berendezésükön most dolgoznak. Az elnöki emelvényt még nem állították föl, de helye kivethető világosan. A «Honfoglalás» képét tehát az új szépművészeti múzeumban helyezik el. A termek festészeti díszítését pedig úgy oldották meg, hogy az elnöki emelvénytől jobbra és balra helyeztek el falfestményeket, egy-egy történeti jelenetet. *Vajda* Zsigmond a képviselőházba az 1848-iki országgyűlés megnyitását és az 1867-iki koronázást festette. A főrendiház két hasonló elrendezésű fali képére *Jantyk* Mátyás vázlatait fogadták el, a ki a múlt évben festette meg a két képet. Mind a képviselőház, mind a főrendiház fali képei elég nagyok, az alakok majdnem életnagyságúak, és a termek további részeiben is jól láthatók.

Jantyk két történelmi festményét közöljük ezúttal, a falról vett fényképek után. A művészt ép a napokban érte az a kitüntetés, hogy a történelmi és monumentális festészet mestere, *Lotz* Károly neki ítélte oda a kétezer koronás jutalmat, melyet a képzőművészeti társulat *Lotz* érdemeinek elismerésére alapított s odaitéltetését ő rá bízta. Jantyk Mátyásnak eszű, de komoly és igen tartalmas munkássága tehát kétfős elismerést talált. Először mikor a két freskókép elkészítésével megbízták; másodsor, mikor a képek elkészítése után a legjelesnek ítélték ama történeti festmények közt, melyek abban az időben készültek. Jantyk a magyar történelem két nevezetes mozzanatát festette: az *arany-bulla* kihirdetését és a pozsonyi országgyűlés ama jelenetét, mikor a szorongatott *Mária Terézia királynő a magyarok segítségét kéri*. Mind a két történelmi eseményben a nemzet a legbensőbbben összeforr a koronával. Mind a két eseményben a nemzeti erő és öntudat nyilvánul. A festőművészek szorgos tanulmá-

MÁRIA TERÉZIA A POZSONYI ORSZÁGGYŰLÉSEN.

nyozásokra volt szüksége, mert a korhűséghez is lehetőleg kellett ragaszkodni. *Mária Terézia* korát, viseletét ismerjük. De *II. Endre* idejéből mi maradt ránk? Néhány fegyver a múzeumban, s az a pecsét az aranybullán. Ezt a pecsétet föl is használta a művész, s az ezen látható alak nyomán festette le képén a királyt. Az öltözetekre nézve pedig a magyar nép közt vizsgálódott, s a népriséletről igyekezett elfogadható és valószínű motívumokat találni, a szűrös, a bekecset, süveges emberekről s a bő redőzetű vászonruháról. De sőt Jantyk keletre is elment, hogy benyomást nyerjen, tárgyához való vonatkozásokat találjon, mert *II. Endre* király Jeruzsálemben járt, a magyar udvar pedig bizanci szokások szerint élt. A trón a bulla pecsétje szerint bizanci stílusú, keskeny és mély két karfájú a király hóna alá esik, s így támasztja rá könyökét, a kezét pedig összekulcsolja a melle előtt.

Az *arany-bulla* kiadásával *II. Endre* nemcsak a *Szent István* alkotmányát erősítette meg, hanem bővítette is. A király gondtalan, pazarló volt, az országot viszályok dúlták, a főnemesség pedig nagy hatalomhoz jutott. *Endre* fia, a

későbbi *IV. Béla* maga állt az elégtelen kisebb nemek élére, s így követelték a jogokat, melyeket a király az 1222-iki országgyűlésen kénytelen megadni. A nemességnek ekkor nyert jogait csak az 1848-iki törvények törölték el teljesen. Jantyk képén *II. Endre* nem is imponáló alak. A nemzet ereje áll vele szemközt, s a király törődött ül trónján, udvari emberei közt. A bullát épen most olvassa fel a királyi nótárius. Mozgalmas csoport gyűlt össze, hogy meghallgassa, s tetszésének kifejezést adjon. A háttérben is tömeg látszik, melyet lánczokkal zártak el. Az egyes alakok mind érdekesek, nem a megszokott képfigurák, az eleven életbe nyúlt érték a művész.

A hozzá készült vázlatokból is közlünk néhányat. Az egyik a kép első vázlatai közül való, a hol a király még olvasót tart a kezében, keleti szokás szerint. De ezt később elhagyta Jantyk, s mint látható, a kész képen egyéb változások is történtek, a kompozíció és az előadás stíljének előnyére. A király fejéhez jellemző magyar arcot használt a művész. Ennek a rajzát is adjuk. A királytól balra álló ősz alak, süveggel a fején, gatyás ruhában, szintén a nép közül

való tanulmány; valamint az a háttal álló alak, mely kiterjesztett két kezével valamit magyarázni látszik. A vázlaton a gondosságot az is mutatja, hogy a kéz fejét külön, nagyobb alakban is lerajzolta, részletezte. Így készült minden alak az életből vett élő minták után.

Mária Terézia a pozsonyi országgyűlésen már elég anyagot adott külsőségekben a festőnek. Az akkori parókás magyarok rajzából, festményekből jól ismertek s a királynő arcképeiben is lehetett válogatni. A történelem azonban nincs egész tisztában az eseményről. Különbözőképen írták le, vagy még le sem írták. *Oszttrák* történetírók és udvari poeták azzal is kibővítették, hogy *Mária Terézia* király 1741-ben karján kis fiával, a későbbi *II. Józseffel* lépett a rendek és karok elé, s így kérte trónja oltalmát. Így is festették sokszor a híres jelenetet. De bizonyos, hogy a kis *József* akkor nem volt Pozsonyban királyi anyjával. A jelenet nem is az országgyűlésen történt, mert az országgyűlés semmiféle irata róla nem tud, csak a hadi segély megajánlásáról. A jelenet színhelye — többek elbeszélése szerint — a pozsonyi várkastély volt, a hová a rendek és karok főbbjei

AZ ARANY-BULLA KIHIRDETÉSE.

JANTYIK MÁTYÁS FALFESTMÉNYEIT AZ ÚJ ORSZÁGHÁZBAN.

A FÖRENDIHÁZ ÜLÉSTERME AZ ÚJ ORSZÁGHÁZBAN JANTYIK MÁTYÁS FALFESTMÉNYEIVEL.

meghívták, a mikor is Mária Terézia föltarta a birodalmát fenyegető veszélyt. A rendek lelkesedve kiáltották: «Moriamur» (meghalunk), mások szerint «Damus vitam et sanguinem» (éltünk és vérünket adjuk), volt a felharsogó fogadás.

Ebben a történelmi jelenetben is a nemzet egész erejében áll a trón előtt, s ezt az erőt ünneplésen fölajánlja az alkotmányos királynak. Szépen, könnyen érthető és magyaros érzéssel festette meg Jantyk. Mária Terézia alakjához, öltözetéhez egykorú képet használt. Nincs idealizálva, de előkelően tűnik föl s a képnek jól érvényesülő központja. Szemben vele lelkesült tömeg nyüzsg, vivátozik, kardját kinyújtja, kezét szenvedélyesen fölemeli. A trón előtt bíborba öltözött egyháznagy áll, a ki úgy látszik szószólója volt az érzelmeknek, vagy éppen szólni akart, mikor a lelkesedés kitört. Változatosak ezek az alakok, a kik már-már elhagyják a nemzeti viseletet, némelyik a strimflit is fölhúzta. Él a képen minden, s a nagy elevenség közepette a trón két oldalán hátrahúzódva állnak az udvari emberek, csöndben, szinte elenyészve. Nekik itt semmi szavuk, semmi dolguk. Ez a kompozícióknak találó éle és történelmi igazsága.

A festményhez készült vázlatokból a kép bal végén látható egyik lelkesedő alakot külön is adjuk; a művész határozott rajzolási módjának egyik tanúsága ez. Általában mind a két képen a rajz biztossága és helyessége, a részletek választékossága és a jelenet drámai elevensége az első pillanatra lekötö a figyelmet. A színekben és a technikában a művész a freskófestés tónusát és modorát a régi mesterek hagyományai szerint kezelte.

Jantyk a fiatalabb művészi nemzedékhez tartozik. Hosszabb időt töltött Párisban, a hol Munkácsytól is tanult. Leginkább népeleti képeket festett és rajzolt, s igen sok illusztrációt készített lapunknak is. Első történelmi festményét Szabadka város megbízására készítette, azt a jelenetet festvén le, mikor Szabadka piacán kihirdetik a városnak szabad királyi várossá emelését. Az országgházba festett két freskójával Jantyk történelmi festőink legkiválóbbjai közé emelkedett.

KUKÁNY OSTROMA.

Paródia Murány ostromára.

Irta Seress Imre.

(Folytatás.)

«A direktor asszony meghallván beszédem, Már a vége felé majd szétment dühében; A szörnyű méregtől még szólni sem tudta, Már örültem, hogy tán megüti a guta.

«Kis kopasz ember volt, jól benn az ötvenben, Ki e névről értett s elvezetett engem, Megmutatva mindent, pakkokat, ládákat, Mik jelmezzel tele színültig valának.

«A dekorációk össze voltak hányva A színpad sarkában roppant nagy rakásba; A tagok kíváncsin sorjába bejöttek, «A hogy megszámláltam, tizen is lehettek.

«A vén satrafához így szólottam ekkor: «Minderre mit sem ad Wessely direktor; Hanem ajánlatát ime megújítja, Remélve, hogy végkép el nem utasítja!»

«A hárpia felelt: «Már mondtam egyszer, És most újra mondom, hogy hagyjon fel ezzel; Mert Csésze Mária csakis azt feleli: Tehet, a mit akar direktor Wessely.

«Az én társulatom jól vagyok szervezve, Nem tudom, hogy párja a vidéken lesz-e? Falra az ördögöt hiába meszeli, Czélt mégse fog érni direktor Wessely.

«Mindene van, bőven, Csésze Máriának, A mit szintársulat magának kívánhat; Azért nem megy innét. Ezt ki nem eszeli, Bár fogát reszeli direktor Wessely!»

Solymosi tovább is akart beszélni még, De Wessely Ferencz fölördített: «Elég!» Mint mikor ha macskát pajkos kutya hecczel, Oly érzés szállt síkra Wessely Ferenczre.

Szent Mihály lováról mint nyíl felpattanni, A színpadon kétszer keresztül rohanni; Összerogni aztán, csikorgatni fogát, Vágni egy sakálhoz hasonló pófát,

Ökleit szorítani, a fejét vakarni, Majdnem a föld alá süllyedni akarni, Kapkodni két kézzel friss levegő után; Mindez egy pillanat műve vala csupán.

«Hah!» ordíta aztán, a mikor végtére Csillapodott kissé vihardúlta vére, «Tudsz-e még több rimet a nevemre mamlasz? Hogy meg tudsz jegyezni mindent, a mit hallasz!

«Talán tán elbűvölt az az asszony téged, Hogy olyan hosszú volt róla a beszéd? Talán bámulattal vagy tele iránta, Hogy oly jól emlékszel mindenik szavára?

«Nem... hisz magad mondtád, hogy ő vén satrafa, Hanem bizonyosan egy-két hatost ada, Hogy itt szórul-szóra szavait elmondjad! Tán az egész uton folyton ezt magoltad?

«Hah! Mintha az égbolt rám szakadna, dülne! Meg vagyok gyalázva és megsemmisülve! Még gúnyol: Messzeli, reszeli, eszeli! Mit kellett megérned oh szegény Wessely!

«Csinál a nevemre csúf klapancziákat? Oh de visszaadom a kölcsönt, meglássad! Én majd kanál leszek, hogyha te vagy Csésze, Még majd fölkeverlek, még jössz ám te észre!

«Elmenné Kukányból nem akarsz? Na jól van! Fogsz te még hallani hamarosan rólam. Meg fogom mutatni te tört, repedt Csésze, Hogy fölötted állok de mindenre nézve!»

Mintán eképen magát kidühöngte, Wessely elnémult. Mellette, körötte Azonképen némán állott a társulat, Csöppet sem zavarva a direktor urat.

Ez pedig járt és kelt a színpad hosszában, Csésze üzenetét forgatva agyában; Meg-megállott néha, a padlásra nézve, Foga közt mormogván: «Csésze, Csésze, Csésze...

«Szinigazgatói engedély, jelmezek... Válogatott műsor... nagyszámu díszletek... Egy asszony direktor és alatta tíz tag... Kik valamennyien isznak, esznek, híznak...»

Ezzel tépelődött, e szókbul szalajta Szinigazgatói hírnevet látom, Ezen asszony által taposva a sárba, És még nyakig úszom a sok adósságba!

Hirtelen egy helyben megállott Wessely. «Szégyen és gyalázat, — szólt méreggel teli, — Szégyen és gyalázat, hogy itt kell koplalnunk, S egy asszony-direktor, ime kifog rajtunk

«Nem használ itt egyéb, ne habozunk sokat, Folytassuk a rendes előadásokat. S mit eddig még sehol megenni nem mertek, Adjuk a Trubadurt harmonika mellett!

«Megeszem a fejem, hogyha nekem innen, Még eszembe is jut népemet elvinnem! Én el nem mozdulok, a míg messze földről S Kukányból is a nép mind ide nem csődül!»

Így szólván Wessely nagy önbizalommal, A tagok reménye visszatért azonnal. «No lám, — szólt Solymosi, — ez aztán már beszéd! Megyek is azonnal kürtölni szerteszt.»

«Megmutatva mindent, pakkokat, ládákat Mik jelmezzel tele színültig valának.»

A direktor szavát mindnyájan helyeslék, És Julius Caesar rögtön félretették. Helyette úgy a mint Wessely rendelé, A Trubadurt vették nagy sietve elé.

Míg a próba tartott, hogy senki ne lássa, Wessely direktor fölment a padlásra. Ott a szalma közé heverve tűnődék, Hogyan és miképen kezdje boszúművét.

S a mint gondolkozott, nagyokat sóhajtvá, Megint csak erőt vett a csüggedés rajta. Valami roz sejtés bántotta színetlen, Az, hogy a mit akar, majdnem lehetetlen.

Elfusson-e hát most, blamirozva magát, El hagyja széledni híres társulatát? Így sem, úgy sem övé Kukány, csupán csak a Hosszú ittlétnak szörnyű gyalázata!

És egyre mélyebben búj be a szalmába, Immár nem látszott ki se keze, se lába; A feje is alig, mert leborult arczczal, És küzdött sokáig nehéz, belső harczzal.

Néma volt e nagy harc, végre könnyebbülte, A gyötrő szorongás szakvakban enyhülte. S mit emberi fülek soha nem hallának, Panaszolni kezdé a csendes padlásnak.

«Azért jöttem-e hát, — szóla kifakadtan, — Kukányba, hogy minden szakadjon alattam? Oh ha én ezt tudom, hát ide nem jövök Túrni, koplalni az Isten háta mögött.

«Hah! legdrágább kincsem, féltett drágaságom, Szinigazgatói hírnevet látom, Ezen asszony által taposva a sárba, És még nyakig úszom a sok adósságba!

Csésze Mária.

«Ott a három vason végy színes papirost, Nemzeti színűt: zöld, fehér és piros, S hamar gyere vissza, mert sürgős a dolgom, A többit aztán, ha visszajössz, megmondom.»

Szólt vala. És elment ajtón kapun által Kullogva a sügő szomorú pófával; A színes papirost hozta Wesselynek, Habár el nem tudta képzelni, hogy minek?

Wessely pediglen ekkor elővette A kofferját, abból ruháit kiszedte; És kiválogatá ócska harisnyáit, Mik használhatlanok valának egy szálig.

A színes papírba mindet becsavarta, Aztán a sugónak hóna alá adta; Szólván: «Vidd ezeket Csésze Máriának, És nevében mondjad meg ő nagyságának,

Wessely pediglen ekkor elővette A kofferját, abból ruháit kiszedte

KUKÁNY OSTROMÁHOZ. — Línex Lajos rajza.

«Egy némbor, egy özvegy, egy ostoba asszony, A ki igazgató, hogy kacaját támaszson! A ki tán szakácsné, szobalány volt egykor, Most itt áll előttem, mint színházdirektor!

«Egy direktor asszony, neme kinövése, A csodás természet méla tévedése! Oh, olyan ez épen, mintha dajka helyett Egy szakállas férfi szoptatna gyermeket.

«Egy ilyen szipirtó nevéssen engem ki? Hah, a nót, úgy mint én, nem ismeri senki! Diadal, diadal, enyém a diadal! Csésze, te az enyém leszel színházaddal!

«Mert van engedélyed, van jócskán díszleted, Jelmezed, kelléked, fényes bevételed, Ezek ellen küzdve kifogytam erőmből, De az asszony szíve: az nem lehet köbül.

«Hiába van azon az esztendőök súlya, Hiába van képén ránczok koszorúja; Ha hiúság benne lakik egy parányi, Szerelmevallásnak nem fog ellenállni.»

Szólt és a padlásról sietve lelépott, Aztán zsebeiben soká kotorászott; És a három krajczárt, mit talált azokba, Az odahítt sügő kezeibe nyomta.

Megörült a sügő, el akart inalmi, Ot hete is múlt, hogy nem volt pénze annyi. Azt hívé, Wessely előlegül adja, S megköszönte, magát illően meghajtvá.

De mikor megfordult a túlboldog sügő, Wessely megfogta a gallérját: «Hóhó! Nem tied ez a pénz, hanem hallgass ide: A Kóbi zsidóhoz szaladj egyszeribe.

«Hogy e harisnyákat nékem stoppolja meg, Nem kívánom ingyen, hanem megfizetek; S ha pénzt elfogadni nem akarna értük, Adok ajándékot, ugyanoly értékűt.»

Szólt, s elment a sügő, elvitte a pakkot; És Wessely Ferencz egyedül maradt ott; Nagy, sörényes fejét tenyerébe fogta, S elmerült mélyes mély gondolatokba.

Egyszerre hirtelen új eszméje támadt, Homlokára ütött s szólt maga magának: «Oh, te ökör!» S ezzel rohan az utcára, Szerencse, a sügő még nem messze jára.

Nagy kiabálását a sügő meghallván, Visszafordult s kérdé: «Valami baj van tán?» Felelé Wessely: «Nincs reád szükségem, Másra határoztam magamat most épen.

«Add ide a pakkot. Sokkal jobb, azt hiszem, Hogyha Máriához személyesen viszem. Különben is jön még bele néhány holmi, De nem tudom mostan még magam se, hogy mi?»

(Folytatás következik.)

ÚJ-ÉVI TISZTELGÉSEK.

Régen az új-évek sokkal nagyobb szerep jutott a politikában s a diplomáciában is s az üdvözléseknek ez alkalommal szokásos kicsérelése nem egyszer vetett világot a közelgő eseményekre. Ily értelemben vált nagy jelentőségűvé III. Napoleon híres új-évi beszéde 1859-ben az európai helyzet új alakulására. Az új esztendő első napjának ezt a jelentőségét II. József császár reformjai alapították meg első ízben. Ő volt az, a ki az udvari ezere-

móniák egyszerűsítése érdekében az összes ügynevezett «gála-napok» eltörlésével, egyedül az új-év napjára szorította az udvari élet ünnepléségeit, a mikor is mindkét császárnővel, a testőrség nyilvános felvonulása mellett kézcsoportot tartatott s egyúttal a főlovászmester, a főudvarmester, főfalkanagy és fővadászmester részvételével «arany service-es» nagy ebédet rendezett.

Egyidejűleg új-év napjára tette át a követek kihallgatását is, holott ezelőtt nemcsak karácsony és húsvét napján, de minden név- és születésnapjára is tartottak ilyen kihallgatásokat.

József császár e megszorító intézkedéseinek érdekes előzménye volt. Mária Terézia uralkodása első éveiben a kihallgatások alig voltak formáságokhoz kötve. Csak föl kellett magát jegyeztetnie a kihallgatást kérőnek a megfelelő napon. Bécsben az 1750-es években valami per ügyében, mely az udvari tanács előtt folyt, bizonyos Belde nevű lovag tartózkodott, ifjabbik fia a kicsapongásairól híres Montbeillard György hercegnek, De l'Esperance bárónak második hugától. Önkivületi lázrohamokban szenvedett, melyek ellen egy nagy tekintélyű bécsi orvos, dr. Zwenghoff kezelte.

ségből nem akarta fejét lábához tétetni s azért az enyhébb megítélés felé hajlott.

Bármint legyen is, az tény, hogy az eset akkoriban nagy feltűnést keltett, sokáig beszéltek róla, s az eredmény az lett, hogy azután senkinek sem engedték meg, hogy közvetlenül a tükörterembe lépjen, hanem csak az előszobában át. Azonkívül a jövőben, a kik audienciát akartak nyerni, előbb az udvari kancellárnál, külföldieknek pedig a birodalmi alkancellárnál kellett jelentkezniük, s igazolási irataikat a főkamrási hivatalnál kellett bemutatniuk. Csak hosszabb idő múlva sikerült a császárnőt ismét rábírní, hogy megengedje a közvetlenül hozzá, vagy a főkamráshoz intézett folyamodvány útján való jelentkezést, nehogy a miniszterek készült zsebkeendő. A zsebkeendő anyaga oly szép és finom, hogy a versenyt a francia vagy angol battisztokkal bátran kiállja. A kendők ára — száz darab három korona — lehetővé teszi, hogy egyszeri használat után mindig más kendőt vegyünk elő.

* **Umberto olasz király** élete 36 millió koronára volt biztosítva, Vilmos német császár 24 millióra, a mostani orosz császár pedig 192 millió koronára biztosítja életét. A többi európai uralkodók életüket szintén óriási összegek erejéig biztosították, de az olasz király, valamint Mac-Kinley elnök meggyilkoltatása után a társulatok csak igen magas díjakért vállalják már el a biztosítást.

* **A csókot nem ismerő népek.** A világ valamennyi népe közül csak az ausztráliai benszlötök, fővábba a maorik, a pápuák és az eszkimók nem ismerik a csókot, hanem e tekintetben a forró földövi szigetek és a leghidegebb sarki tájak lakói egyforma szokást követnek.

* **A tenger alatt járó hajók** szerkezete most már oly tökélyre jutott, hogy még a legnagyobb zivatarban, valamint bármily mélységben bátran mozoghatnak. Azon körülmény, hogy a francia, angol, olasz és amerikai hajóhadak tenger alatt járó hajókkal máris el vannak látva, a jövőben vivandó tengeri csaták lefolyását egészen meg fogják változtatni.

* **Japán legújabb kiviteli cikke** a papirosból készült zsebkeendő. A zsebkeendő anyaga oly szép és finom, hogy a versenyt a francia vagy angol battisztokkal bátran kiállja. A kendők ára — száz darab három korona — lehetővé teszi, hogy egyszeri használat után mindig más kendőt vegyünk elő.

* **József császárnál** sem a nép óhajaitól való elzárkózás, de a hideg szertartásosságoktól való idegenkedés s a puritán életmód volt oka annak, hogy korlátozta az audienciák és a feszes állami ceremóniák számát. Ez indította arra is, hogy eltörölje az aranygyapjas-rend szil-

Az első sorban ülnek (balról jobbra): Bárony István, Abafi Lajos, Szana Tamás, Ábrányi Emil, Vértési Arnold, gróf Zichy Géza, Jókai Mór, Bartók Lajos, Szabóné Nögáll Janka, Jakab Odón, László Mihály. Mögöttük állnak: Torkos László, György Aladár, Koroda Pál, Pekár Gyula, Neugebauer László, Rákosi Viktor, Prém József.

A PETŐFI-TÁRSASÁG JANUÁR 6-IKI KÖZGYŰLÉSÉRŐL. — Erdélyinek a közgyűlés után az Akadémia udvarán felvett fényképe.

Az 1753. év egyik napján a lovag déltájban Schönbrunnba ment, s a szolgálatban levő kamarás D'Ursel hercegtől bebohosáttatást kért a császárnőhöz. Arra a válasza, hogy a császárnő aznap nem ad kihallgatást, erővel a tükörszobába akart hatolni. Az ajtónál álló komornyik pár pillanatra ép távol volt, a kamarás tehát maga állt az ajtó elé, hogy a bemenetet elzárja. Amde a lovag most kardot rántott s dühösen támadt a kamarásra, kinek alig maradt ideje, hogy kardját szintén kivonja. Különbben is kicsiny, gyöngye ember volt s a parketten elsiklott, vagy Balde terítette földre, elég az hozzá, hogy szúrást kapott, mely csak kabátján haltott ugyan át, de oldalát s kezeit meg is súrolta.

Most Belde egyenesen a királynő dolgozószobájába hatolt be, a hol az reggel óta titkárával dolgozott. Mária Teréziát megijesztette a látás és a kardzörög, s hirtelen a császár dolgozószobájába vonult vissza. Közben József főherceg kamarása, Poul mári, a ki az előszoba egyik ablakmélyedésében diszkurálgatott, mindaddig megragadva tartotta a tettest, míg az előrohant drabantok és testőrök le nem fejeztek.

Belde lovagot az őrszobába huzolták, onnan pedig mint bebolygultat a spanyol kórházba s később a rein-i kolostorba küldték Stájerországba. Sokan azt hitték, hogy nem örültségi rohamban, hanem boszúból követte el tettét. A császárnő azonban, úgy mondják, nagylelkü-

veszter-esti ünnepélyeit is, melyek eddig nagy fényvel szoktak végbemenni. De az új-év jelentőségét nem kívánta csorbítani József császár sem, habár tényleg irtózott az üdvözlésektől és szerencsekívánatoktól. Sőt 1767 január 1-én szokatlan díszszel tartotta meg az év megnyitó ünnepélyét. A nagykövetek már a mise előtt kihallgatást nyertek, az udvari méltóságok s miniszterek is kifejezték szerencsekívánataikat. A főlovászmester egész kíséretével lovagolt fel az udvarhoz, elől az udvari cselédség, mögöttük az istállósítztek, apródok és császári hintók. Majd következtek a fővadászmester s a főlövmár egész személyzetekkel.

A császár ezúttal nem a jesusiták templomába ment, mint addig, hanem az udvari kápolnába, palást nélkül. A következő év újesztendő napján pedig a testőrség is zenével vonult fel a Burgban és pedig az arcziere-testőrség lovon, a trabantgárda gyalog, s végre a magyar testőrség s a svájciak.

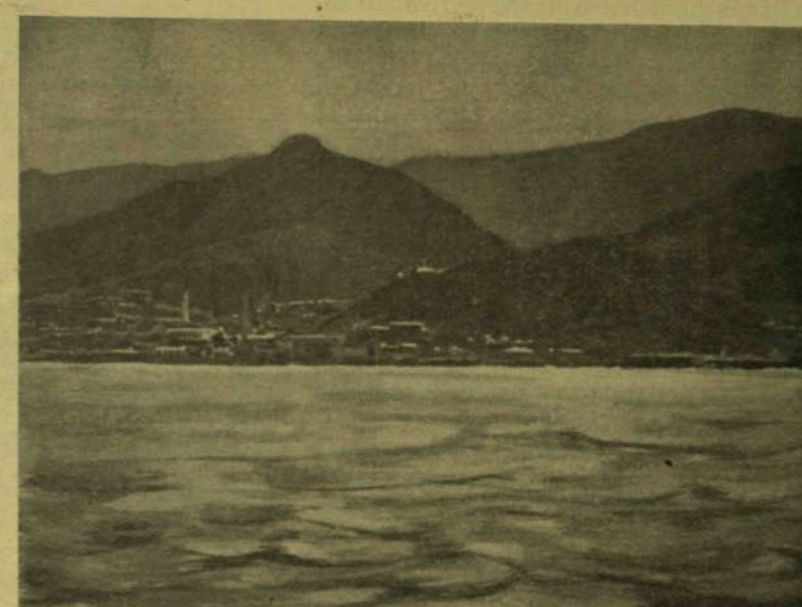
Ilyen ünnepélyességekkel volt egybekötve a múlt században a bécsi udvarnál az új-év. Természetesen a látványosságoknak csak nézője volt s az udvari személyzet is ilyenkor bőséges ajándékokat kapott.

EGYVELEG.

* **A belga kormány** 50 ezer frank jutalmat tűzött ki oly gyufa készítésére, melyhez foszfor nem szükséges és mégis bírnihez dörzsölve meggyúl.

LA GUAYRA, CARACAS TENGERI KIKÖTŐJE: HADIHAJÓK A KIKÖTŐBEN.

LA GUAYRA, VENEZUELA FŐ TENGERI KIKÖTŐJE, A TENGER FELŐL.

VENEZUELA.

Venezuela Dél-Amerikának egyik nagy területű állama, (majd négyszer akkora, mint Magyarország) — s Európában mégis keveset tudnak róla, a mi különben nem is csoda, hiszen maguk a venezuelaiak is keveset tudnak saját hazájukról, s van olyan része az országnak, a hol még európai, vagy európai műveltségű ember egyáltalában nem jár. Pedig még Venezuela egyike Dél-Amerika aránylag legjobban ismert országaival és a szomszédos Columbia délkeleti részéről, Braziliának az Amantól északra fekvő s Guaynával határos vidékeiről még sokkal kevesebbet tudunk.

Venezuelának igen gyér lakossága van. Az egész nagy területen annyi ember lakik körülbelül, mint Erdélyben (mintegy 2.300.000), de annak csak két százaléka európai származású, a többi benszlött mesztic, mulatt és zambo, azután még egy kevés néger s valami 300.000 őslakó indián, a kik a spanyolok elől az ország belső, magasabb vidékeibe menekültek.

Az országot területére nézve három részre oszthatjuk. Az északi keskeny partszegélyen s az ország északnyugati részében a Dél-Amerikai végig húzódó Andok hegyrendszere végződik s körülkeríti a Maracaibo-öblöt. Az óriási Orinoko folyamtól délkeletré kevésbé ismert, őserengetekkel borított magas föld terül el, de ez nem annyira hegygerincekkel vagy hegytömegekkel ékesített változatos hegyvidék ám, hanem hatalmas táblákban egymás fölé boruló fensíkok tarka rendszere, a melyet a folyók mély és széles völgyekkel szabdaltak szét. Itt-ott csodálatos függélyes falú, magában álló bércek emelkednek, a melyeknek tetejéről paradicsomi látvány nyílik az őserdők végtelen, üdezől tengerére s az abban kigyózó folyamokra. A folyók a fensíkok nagy lépcsőin pompás vízeselekben zuhannak alá.

A két hegyvidék közé nyúlik be a llánók ivalkú rónája, Columbia déli határától, sőt némelyek szerint az Amantól egészen az Orinoko torkolatáig. Az Orinoko maga ennek az ivalkú területnek nyugati határán folyik. A llánók nem találunk erdősegeket, hanem fűnövényzetet, a mely az Orinoko mellett hűbb és dúsabb, mint nyugatra, az óriási falképen kiemelkedő Cordillerák lábánál.

Az a hatalmas hegyrendszer, a mely egész Dél-Amerika nyugati partszegélyén végighúzódik, fontos választó határ. Nyugaton csak keskeny partszegélyt hagy, a melyen Dél-Amerika legműveltebb államai fejlődtek ki, sőt itt találják már a spanyolok is a legműveltebb államot, az inkább birodalmat. A hegylánc keleti oldalán az Amazon folyam roppant lapálya terül el (t. i. Dél-Amerikának azon a részén, a melyet térképünk ábrázol) s erre oly bőségesen hull az eső, hogy aránylag nem is olyan nagy vízgyűjtő területen a világ leghatalmasabb folyama, az Amazon fejlődhetett ki. Hasonló klímának köszönheti eredetét a szintén hatalmas Orinoko folyam is, Venezuela főfolyója, a melynek forrásánál még európai nem jár s a mely a világ egyik legsajátságosabb természetét mutatja.

A folyam ugyanis egyszer csak ketté válik, az egyik ága éjszaknak, a másik délnek tart s a magáz előbbi hatalmas ívvel megkerülve a Venezuela-Guyanai magasföldet, az Atlanti-oczeánba ömlik, a másik a Rio-Negro felé hőmpölyög s vele együtt széled szét az Amazon vidéki rengeteg őserdőben, hogy ismét összegyűlve, ebbe az édesvízű, folyton áradó szárazföldi tengerbe olvadjanak.

Óriási folyamok, mindent ellepő, paradicsomi növényzet... Miért olyan gyér hát ennek a szép világnak a lakossága? Épen az a túlságos élet, a mi kiszorítja még a mindenhova behatoló embert is. A folyamok tengernyi kiöntéseiből emertő lázak, a moszkitók milliárdjai, legyek, csúszó-mászók légiója tizi ki az embert és az állatot ezekből a szép vidékekből; az őserdők kuszó lián-tömkelegén csak fejszével lehet útát törni, a folyamok a vízesekek miatt csak szakaszokként hajózhatók.

Csak a hegyeken, magasabb vidékeken van kellemes lakóhely az ember számára, noha a forróvívi klíma valóságos kinekekkel halmozza el a növényvilágot. Ott a chinafa, a kókusz, a tejsza, mahagoni, tamarinda, gyapot, ananász, kaktusz, saszaparilla, kávé, kakao, indigó, stb. Európából bevitték a fűgét, narancsot, szőlőt, búzát, rizst és kukoricát, stb. Fel is használja az a kevés ember, a ki az országot lakja, mindezeket a kineceket s mindegyik országnak tetemes nyersanyag kivitele van.

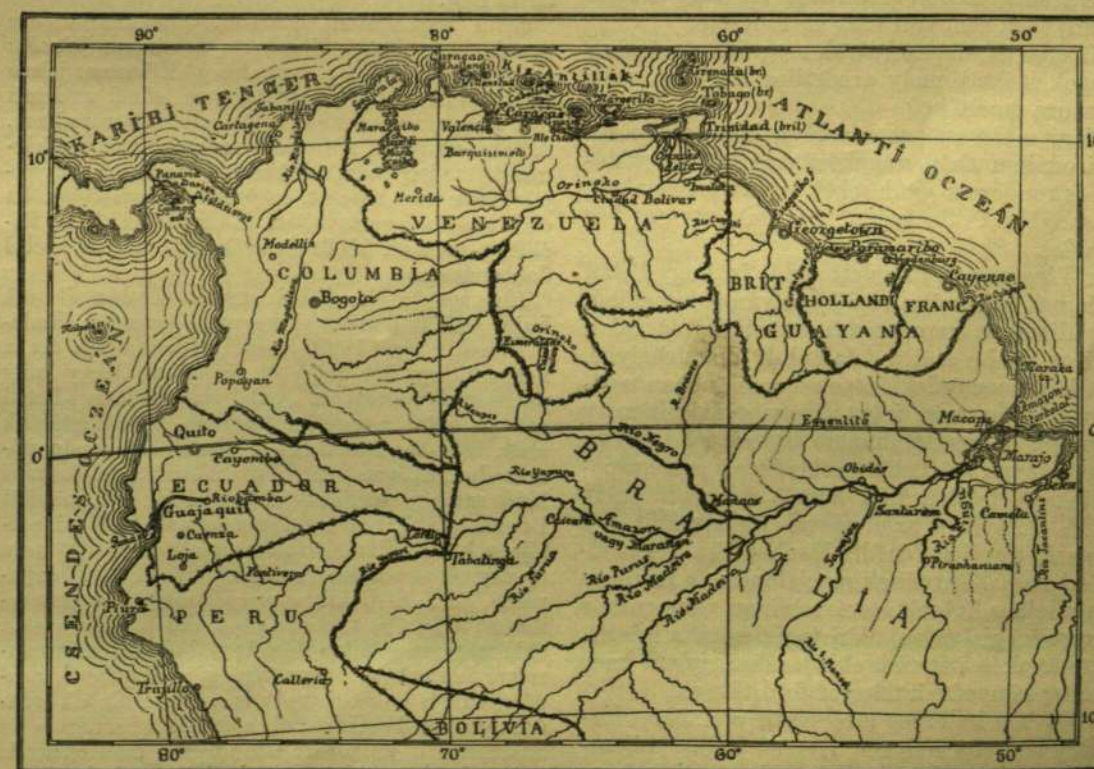
Még egy csapás látogatja az országot, a mely ugyancsak szedi az áldozatait. Ez a vulkánikus vidékek réme, a földrengés.

Ecuador nyugati részén, az Andok hegylánczait valóságos vulkán-szörnyetegek lepik el. Ott van

a 6300 méter magas Chimborazo, a Cotopaxi, a Cayembe, a borzasztó Pichincha és Sangay, a Cumbal, stb. mind egy-egy égbe nyúló óriás, hófedte csúcsokkal és jégáras kráterekkel. Minél hosszabb ideig pihen ezek közül a vulkánok közül valamelyik, annál borzasztóbb lesz annak a kitörése. A hosszú pihenés alatt ugyanis temételen hó és jég gyűlik meg 4000—6000 méter magas ormaikon s a kitörés alkalmával ez a hó és jégtömeg egyszerre olvad el s mérhetetlen sártömmel lepi el a környéket. Még veszedelmesebbek a kitörésekkel együtt járó földrengések, a melyek közül egyik-másik borzalmasságánál fogva közsimeretessé vált. Ilyen volt pl. 1812-ben a caracasi földrengés, a mely a várost teljesen elpusztította s 50.000 lakosából 12.000 embert a romok alá temetett.

Czifra a története ezeknek a kiforratlan, heves vérű népek által uralt országoknak. A spanyolok külön kapitányságokat alakítottak itt, a melyek 1819-ig állottak fenn. A nagy Bolivar szabaddította fel az államokat a spanyol fenhatóság alól s 1821-ben Panamát, Columbiát, Ecuador és Venezuelát egyesítette s vagy tíz évig össze s birta őket tartani, de már 1831-ben Venezuela kivált a szövetségből s csakhamar felbomlott az egész roskatag alkotmány. 1855-ben megkísérlették újra az egyesülést Panamai szövetség neve alatt, de Venezuela akkor is külön maradt s inkább maga-magában tülekedett. Volt egyesítés közvársaság, volt federatív republika, de így sem maradt békeségben. A klerikálisok, liberálisok és radikálisok folyton véres egyenetlenkedések «csinálják az alkotmányt».

A mellett még Columbiával is meggyűlt a baja. Columbia és Venezuela között a határ so-

DÉL-AMERIKA ÉSZAKI FELÉNEK TÉRKÉPE. Mértéke 1.25.000.000, azaz 1 centiméter = 250 km.

A NÉMET CSÁSZÁR FIAI.

Fenyőházán.

Ti nyájas völgyek, ti komor hegyek,
Be rég is elszakadtam tőletek!
Pedig hogy vágytam enyhérré a vadonba,
Mint tűzött vad, sok sebből vérem ontva!

Fönségben álltok, eszménykép gyanánt;
A viruló völgy példáz szende lányt,
S a bérc szirtekből férfi, rendületlen,
Kik egygyé forrnak örök szerelemben.

Így jöttem egykor, ifjan, gazdagon,
Szerelmem kertje volt a zord vadon;
A régiek vagytok ma is kötetem,
Az árnyba én elagva, félve jöttem.

Nem balsamért már, mit hegy-völgy kínált;
Keresem itt csak a kegyes halált,
Hol nefelejes közt hús forrás csörg lassan,
Hogy feledést s felejtetést ihassam.

Igen, felejtést s elfelejtetést,
Hírem-nevemmel minden szenvedést
Az elhullt ősi lomb alá temetve,
Hogy új életre a tavasz se keltsen.

Mert én sokat vesztettem s szenvedék,
Hogy e tájakra száműzött az ég,
Ifjúság tűnde, csalják a remények,
De drága kincsek emberek szívének.

S hát szerelem, éltünknek élete!
Elröppentél társid követte te.
De van, mi még pótolja vesztőségünk:
A költészet, s ha ez meghalt, nem élünk!

És szívem reszket, tépve fájdalom,
— Elpattanó hír elhaló dalon,
Zendülhet-e még tiszta dalra ajkam,
Szerelmem hogy hozzátok elsohajtsam?

Dicső természet, a ki alkotál,
Még visszaad tenéked a halál,
S te régi lelkét, költőnek, hogy halljad
Dicsénekéből örök diadalmad!

Oh természet, nagy művész, kebleden
A dalt, miként kezdem, végezhetem,
Hogy csermely- és patakmozaj kísérjen,
S a völgyből visszaverve, égig érjen.

Árbockoz zúgva, mint feszült ideg,
Az erdő hárfáján zendüljenek,
S mennydörgő hangon harsogjon reája
A szirtek őriási orgonája!

S ha lenn a völgyben így elhangozom:
Föltámadok majd fönn az ormokon,
S visszhangod lévén, lelked hangja lészek,
Költészet lelke, isteni természet!

A **«Budapesti Szemle»** új évfolyamát a januári kötet igen gazdag és becses közleményekkel nyitja meg.

Első cikke *Wertheimer* Edének akadémiai székfoglalója **«Magyarország és II. Frigyes Vilmos porosz király»**. A berlini titkos állami levéltár eddigelő kiadatlan okirataiból tárgyalja Magyarország összeköttetését a porosz királlyal. Ez összeköttetést néhány magyar főir és befolyásos nemes tartotta fenn, támaszkodva az egész ország elégtelenségére. Az összeköttetés hozzá is járult II. József császár hatalmának megtöréséhez, s tartott II. Lipót alatt is. *Wertheimer* egész új adatokkal világítja meg az ez ügyben folytatott tárgyalásokat. — *Péterfy* Jenőnek, a korán elhunyt nagy tehetségű széptani írónak és filozófusnak hátrahagyott irataiból ismét egy magvas dolgozattal ismert meg a **«Budapesti Szemle»**. A görög irodalomtörténetéből vett tanulmány ez *Xenophonról*, Sokrates egy tanítványáról. — *Németh* József nagyobb dolgozatot kezd meg **«A agrár kérdések és mozgalmak»** cím alatt a művelt államok gazdasági és politikai életében oly hatalmas erővel jelentkező és annyi vitát támasztó fontos ügy történetéről, alakulásáról nyújtván kimerítő ismertetést. — Nagy érdeklődésre számíthatnak **«Barabás Miklós emlékiratai»**, melyekből a bevezető részt teszi közzé *Kézdí Kovács László*, az emlékiratok sajtó alá rendezője. *Barabás Miklós*, festészetünk érdemes úttörője, ki 1898-ban 88 éves korában hunyt el, Magyarország újja ébredésének korszakát élte végig, mindig közel tanuja volt az eseményeknek, ismerője a szereplőknek, ezek nagy részének arcképeit is az ő festése után vagy rajzában bírjuk. Emlékeit, benyomásait *Barabás szórványosan* írta meg, úgy a mint azok eszébe jutottak; iratait az Akadémiának hagyta. *Kézdí Kovács László* ezeket hozza most a nyilvánosságra. Az első közlemény a művész küzdelmes ifjúságát rajzolja s az akkori erdélyi életéről, magának *Barabásnak* első mű-

vészi kísérleteiről, iskolázásáról ad sok közvetlenséggel írt részletet. — Báró *Eötvös Józsefnek* egy eddig kiadatlan nagyobb elbeszélése: a **«Magyar élet»** következik ezután, mely a kéziratban levő följegyzés szerint 1850-ből való. *Eötvös* munkáinak gyűjteményes kiadása most indult meg az *Eötvös-alap* javára. A legközelebb megjelenő kötetekben lesznek a kéziratban maradt művek. A **«Magyar élet»**, mely a múlt század negyvenes éveiből meríti tárgyát, ezek közül való. *Schreiner* *Olivia* angolul írt elbeszéléseiből: **«Halket Péter** közkatona esete **«Mashonalandban»**, szintén a bevezető részt kapjuk. Az elbeszélés színhelye Dél-Afrika, szerzője pedig a volt fokföldi miniszterelnök testvére, kinek e szép művét minden művelt nyelvre lefordították (magyarra most *H. R. J.*) s kinek tolla most a boer háború alatt is annyira fölingerelte az angolokat, hogy fogság alá vetették az írónőt s még íróeszközeitől is megfosztották. — A szépirodalmi közleményeket kiegészíti *Hatvany* *Lajos* költeménye: **«Ha rózsát látok»** és *Kozma* *Andor* költeménye: **«Az özpár»**. *Meller* *Simon* a **«Műcsarnok «Téli tárlatáról»** ír részletesen. A könyvismertető **«Értesítő»** rovat *Endrődi Sándor* legújabb kötetével (**«Isten felé»**), *Duka* *Tivadarnak* **«Levelek a boer-angol háborúról»** című könyvével, és *Turgenyevnek* *Halperine-Kaminsky* által Párisban kiadott leveleivel foglalkozik. A **«Budapesti Szemle»** *Gyulai Pál* szerkesztésében, az Akadémia támogatásával a Franklin-társulatnál jelenik meg s előfizetési ára egész évre 24, félévre 12 korona.

Jókai Mór, **«Egetvivő asszony»** című új regénye most jelent meg a Révai-testvérek kiadásában. (Ára 4 korona). E regényben megtaláljuk a nagy költő legjelesebb tulajdonságait: az érdekes mesészöveget, a szingazdag korrajzot, szép leírásokat. A regény a kurucz-idők vége felé játszódik, színhelye Debreczen, melynek akkori életét, az akkori társadalom, közigazgatás és igazságszolgáltatás ferdeségeit, erőszakosságait sok erővel és közvetlenséggel rajzolja. Egy asszony a főhős, *Jókai* erős jellemű, szerelemből és anyai szeretetből bármi nagy tetthe képes asszonyainak egyike, a ki a társadalomból kizárva, férjétől elhagyva, még sem csügged és visszavívja gyermekének vitássá lett jogait. A komoly és humoros alakok nagy sokasága élénkíti e cselekvényt. *Jókainak* **«Egy az Isten»** című regénye most jelent meg angol nyelven s előkelő angol lapok, mint pl. a **«London News»**, kritikusi nagy dicsérrel szólnak róla, mint a legkitűnőbb történeti regények egyikéről. Az **«Egetvivő asszony»** is nemcsak méltó a költő nagy nevéhez, hanem új babérokat is fűz az eddigiek sokaságához.

* A **«Vasárnapi Ujság»** **Regénytárának** ez évi első számában *Zigány Árpád* **«A parasztkirály»** című történeti regényének közlését kezdtük meg. A regény tárgyát szerző a XVI. századból merítette. *Hőse*, *Gubecz Máté*, a szabad hajdú, a ki a véres szlávoniai parasztlázadást vezette, s ekkor kapta a **«Parasztkirály»** nevet. A jobbjátság történetében nevezetes fejezet színes keretként foglalja össze a dacos, de nem közönséges hajdú sorsát, a kit részint családjának szenvedései és kis öcsce megrázó halála, részint és még inkább a saját szenvedelmiei vittek rá, hogy a zendülők élére álljon. Meglátja a szerelmét *Tahy Ágnes*et, urának leányát, s ez a szerelem üzi-hajtja, hogy fölérjen hozzá bármi áron, még a vér és gyilkosság árán is. A kevéssé ismert, sötét kor képe érdekesen bontakozik ki a regény folyamán; meglevenednek az emberek, s alakjuk elébünk lép a regényből, mert a szerző emberi gyarlóságokkal, szenvedélyekkel együtt híven festi őket. *Zigány Árpád*, kinek egy költői részletben bővülő **«Shakspero»** című darabját is több ízben adták a Nemzeti Színházban, — **«A parasztkirály»**-t drámai erővel írta meg s az olvasó érdeklődését folyvást ébren tudja tartani. A regényhez *Goró Lajos* készített korhű, eredeti rajzokat. **«Regénytár»**-unk másik közleménye, a **«Rezeda kisasszony»**, egy hosszabb elbeszélés, az amerikai legfelsőbb társadalmi körök életéből. Modern formában, érdekes cselekvény keretében tárgyal egy gyöngéd szerelmi történetet s a jellemelek lélektani rajzával is érdeket kelt. Szerzője, *Julien Gordon*, Amerikában és Angolországban általánosan ismert és kedvelt író, kinek több művét fordították a többi nagy európai nemzetek nyelvére.

Magyar írók élete és munkái. A Magyar Tudományos Akadémia megbízásából írta *Szimyeyi József*, kir. tanácsos, a m. n. múzeumi hírlapkönyvtár igazgató őr. A nagy munkából megjelent a 70.

NÓGRÁD VISSZAFoglalása. — Papp Henrik festménye.

fűzet (VIII. kötet 6. fűzete), mely a *Mátéfy* és *Medgyes* nevek közé eső 279 írónak életrajzát foglalja magában. Az eddig megjelent 70 fűzetben 14,819 írónak életrajza és munkáinak jegyzéke van felsorolva. A munka *Hornýaszky Viktor* könyvkiadó kiadásában jelenik meg és egyes fűzet ára egy korona.

Közlekedésügyi évkönyv. 1902. Szerkesztik dr. *Koroda Pál* és dr. *Maksziányi* Dezső. A rendes naptári részen kívül sok érdekes közleményt s bő válogatott szépirodalmi részt tartalmaz. *Hegedűs* *Sándor* miniszterrel is közöl facsimilében emléksorokat, valamint *Petőfinék* egy Sas Károlyhoz intézett levelét, szintén facsimilében. Az évkönyv a szokott csinos kiállításban, kemény kötésben jelent meg.

A bűn és egyéb históriák. Írta *Salgó F. László*. A 72 oldalra terjedő könyv 12 apróbb elbeszélést, rajzot tartalmaz, melyek tárgyai a modern társadalmi életből vannak merítve.

Az «Egyetértés» politikai napilap eddigi felelős szerkesztője, *Dienes Márton* visszalépett. Január 6-ikától a lap főszerkesztője *Eötvös* *Károly* képviselő, felelős szerkesztője pedig, *Hoibny Pál*, a lapnak régi dolgozója.

A Vígsház száz estére tervezett magyar színmű sorozatának második ujdonsága január 8-ikán került színpadra. Ez **«A képviselő úr»** című bohózat, melyet *Rákosi Viktor* és *Guti Soma* írtak, kik már sok derült estét szereztek a színházlátogatóknak. **«A képviselő úr»** is nagy vidámságot okozott, s alkalmasint sokszor fog meg színekerülni. Két ember névkonkságánál fogva támadnak a bonyodalnak. A két *Bodollai* közül az egyik derék ember, a másik korhely, tele adóssággal, de a nevek egyformasága következtében egyiket mindig összezavarják a másikkal, s a korhely *Bodollai* még képviselőnek is megválasztják, a derék *Bodollai* pedig rendőri fogságot kénytelen szenvedni, sőt anyósa valópörön is dolgozik. A mulatságos helyzetek, alakok, ötletek és túlzások elejétől végig nagy elevenségben tartják a színpadot. Az előadás is sikerült volt. A szerzőket a közönség többször kitapsolta.

Hangverseny. *De Lucia Fernando*, a jelenkor egyik legelső éneke, január 23-án tartja egyetlen hangversenyét a fővárosi Vigadó nagytermében. A sokat dicsőrt énekes, kit gyönyörű éneke miatt az **«első tenorista»**-nak neveznek. Nápolyban született és hírnevét, mint énekes a milánói operában szerzte meg. Amerikában fejedelmi fölléptési díjakat kap. Jegyek erre a hangversenyre a **«Harmónia»** zenemű- és zongorakereskedésben kaphatók.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Magyar Tud. Akadémia jan. 7-ikén *Heinrich* *Gusztáv* elnöklésével tartott ülésén *Gyomlay* *Gyula* **«Bölcs Leo** taktikájának *Mauritius*hoz való viszonyáról» értekezett. *Leo* bizanci császárnak a X. század elején írt taktikáját mind ez ideig a honfoglalás kori magyar történet legbecesebb kiűfőjének tekintették, ámbar nem volt ismeretlen az, hogy a mit *Leo* művében a **«turkokról»** (magyarokról) mond, az kivétel nélkül megvan *Mauritius* munkájában is. *Leo* tudósításának értéke tehát egyrészt a *Mauritius*-féle taktika korától, másrészt attól a

módtól függ, hogy Leo a *Mauritius*-féle taktikát felhasználta. *Mauritius*-féle taktika még *Mauritius* görög császár idejéből, tehát még a VI. század végéről való. Akár maga a császár volt szerzője még fővezér korában, akár más valaki, a taktika mindenestre a császár felfogása szerint készült. Az előadó vizsgálatainak további eredményeit egy másik fölolvastásában szándékozik ismertetni. Utána *Réthei Prikkel* *Marián* vendég a Nemzeti Múzeumban levő *Pray* codexről értekezett.

A magyar írók segélyegylete. A negyvenegy év óta jótékonyan működő egyesület alapítóje a múlt év második felében ezerkoronával gyarapodott. Segélyezésre az egyesület összesen 10,334 koronát adott ki, még pedig rendes segélyül 52 félnek, munkára képtelen öreg íróknak, vagyonatlan író özvegyeknek és iskolába járó írói árváknak 9510 koronát; rendkívüli segélyül betegségek eseteiben 16 félnek 724, temetési járuléklül 100 koronát. Az egyesület igazgató bizottsága, midőn a hagyományért és két alapítványért hálás köszönetet nyilvánít, kéri a pénzügyteket, iradalom- és emberbarátokat, hogy adományaikkal a nemes hivatású egyesületről megemlékezni szíveskedjenek. Az egyesület pénztára a Magyar földhitelintézetnél van (*V. Bálvány-utca* 7.)

Előfizetési fölhívás.

A **«Vasárnapi Ujság»** a legrégibb magyar szépirodalmi és ismeretterjesztő képes hetilap, évenként több mint 130 íven, s több mint ezer képpel s rendkívüli mellékletekkel, legjelesebb hazai íróink és művészeink közreműködésével jelen meg. Jövőre is hű marad alapításakor választott irányához, hogy a hazafias érületnek tolmácsa, a nemzeti haladásnak képe, a közéletnek tükré, szóval **korunk történetének igazi képes krónikája** legyen.

A **«Vasárnapi Ujság»** társalapja: a **«Politikai Ujdonságok»**, a legrégibb magyar politikai hetilap, melyet mint az események hű és részrehajlatlan előadóját valódi házigazdónak ismert el a magyar olvasó közönség, a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, tömör összeállításban tárja az olvasó elé, úgy, hogy a közönség együtt találja benne mindazt, a mi a napilapokban elszórtan jelen meg.

Előfizetési föltételeink:

A **«Vasárnapi Ujság»** negyedévre négy korona, félévre 8 korona, egész évre 16 korona.

A **«Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok»** Világkrónikával negyedévre 6 korona, — félévre 12 korona, — egész évre 24 korona.

Az előfizetések a **«Vasárnapi Ujság»** és **«Politikai Ujdonságok»** kiadó-vivatalába, Budapest, Egyetem-utca 4. szám küldendő. Egyes előfizetések legcélszerűbben posta-utalvány által eszközölhetők.

MI UJSÁG?

* A **«Vasárnapi Ujság»** 1901. évi folyamának tartalomjegyzékét jelen számunkhoz mellékelve veszik olvasóink. E számot és a tartalomjegyzékét kiadóhivatalunk mindazoknak megküldi, kik a múlt évben előfizetői voltak lapunknak.

A királyi udvar február elején több heti tartózkodásra Budapestre érkezik. A budai királyi palotában február 10-én udvari bál lesz és ebből az alkalomból nyitják fel először a Szent István-termet, a mely egyik művészi ékessége az új királyi palotának.

Erzsébet főhercegnő menyegzője. *Erzsébet* *Mária* főhercegnő esküvője *Windschgrätz* herceggel nem január 27-én, hanem már január 23-án fog megtörténni. A főhercegnő ünnepélyes renunziációja ennélfogva január 22-én lesz a mely napon *Mária Valéria* főhercegnőnek a Burgban estélyt rendeznek.

Erzsébet királyné szobra. A boldog emlékeztű királyné szobrára e hó 22-ikéig kell beküldeni a pályaműveket, melyeket a *Műcsarnokban* állítanak ki. A bíráló bizottság körülbelül febr. 8-ikáig hozza az ítéletét. A pályaműveket csak az ítélet után szemlélheti meg a közönség.

* **Bertha Sándorról**, kinek működését arcképe bemutatása mellett mai számunk első cikkében méltatjuk, mint érdekes és hazafias buzgalmat jellemző adatot említjük még meg, hogy derék hazánkja jelenleg azon buzgólkodik, hogy Páris egyik utczáját **«rue de Budapest»**-nek nevezzék el. Az ügyet nem sokára a párisi községtanács elé fogja hozni *Chautard* községi tanácsos.

Wesselényi Miklós szobrát, melyet *Fadrusz* *János* készített Zilah városának, június hóban leplezik le. Ünnepi szónokul *Thaly* *Kálmán* történetírórt kérték föl.

Munkácsy szobra. *Munkácsy Mihály* szobrára a képzőművészeti társulatnál eddig összesen 30,367 korona gyűlt be. A képzőművészeti társulat minden legesekélyebb adományt szívesen fogad.

A vidéki muzeumok gyarapítása. A kormány már az 1896-diki ezredévi kiállításra megrendelt festményekből, szobrokból, és a kiállításon feltűnt műtárgyakból azzal a céllal vásárolt, hogy azok egy részét a vidéki muzeumok gyarapítására fordítja. Ez az anyag időközben is nőtt. A szétosztás a vidéki muzeumok részére legközelebb megtörténik. Régi, jogos panasz, hogy a vidéki nagyobb városoknak nincsen képzőművészeti életük s hogy a fővárosok képest aránytalanul kedvezőtlen bánásmódban részesülnek. *Wlassics* miniszter már régebben szakkított ezzel a téves politikával és néhány év óta tényleg élénk művészeti munkálkodás folyik vidéki városainkban, *Szegeden*, azután *Kolozsvárott*, *Debreczenben*, *Aradon*, *Temesvárott*, *Nagyváradon* stb. A miniszter legújabb elhatározása, a mely bizonyára csak az első döntő lépés ebben az új irányban, remélhetőleg új irányba tereli a vidéki műgyűjtemények fejlődését is.

Rákóczi-kiállítás Kassán. A kurucz városban, Kassán, a Rákóczi-időkre vonatkozó emlékekből kiállítást rendeznek 1903-ban. A kurucz idők ereklények gyűjtését már megkezdik. A kiállítás védnökségét *Bubics* *Zsigmond* kassai püspök elfogadta. A másik védnök *Csáky* *Albin* gróf, a kiállítás elnöke pedig *Thaly* *Kálmán*.

Házasság. *Nádai* *Ferencnek*, a Nemzeti Színház jeles művésznének és nejének, *Widnár* *Katalin* énekművésznőnek leányát, *Nádai* *Ilona* kassaiasszonyt január 7-ikén vette oltárhoz Budapesten, a belvárosi plebánia-templomban *Jeszenszky* *Manó* földbirtokos. A főváros előkelő társasága nagy számmal jelent meg az esküvőn s mindenki szeretettel gratulált az örömszüllöknek és az ifjú párnak.

A vidéki hírlapírók segélyalapjára a m. kir. osztálysorsjáték igazgatóság 25,000 koronát szavazott meg, melyet tíz év alatt fizet be. Ezzel a vidéki hírlapírók országos szövetségének segélyalapja 103,000 koronára emelkedett.

Az utolsó *Árpád* *házai király*, *III. Endre*, az utolsó *Árpád* *házai király* 1301 január 14-én halt meg Budán. Hült tetemét a budai várban annak a templomnak a sírboltjában temették el, a mely a jelenlegi várszínház helyén emelkedett. Ez a temp-

lom a tizenötödik században a Szent Zsigmond-apátságához tartozott. A török világban egy része elpusztult, de a tizenhetedik században a karmeliták újra építették. József eszárás idejében a templomot német színházzá alakították át, s azóta színház. A Szent György-tér rendezése és az új miniszterelnöki palota építése következtében a várszínház lerombolták és akkor felkutatják az alatta rejlő sírokat, ha ugyan még rálatálhatni azoknak csak nyomára is.

Az éjszaki fény megfigyelése. A tavasszal a norvég kormány költségén egy norvég tudományos expedíció *St.-Maien* szigetére költözik. A tudós küldöttség az egész nyáron át az éjszakai fényt tanulmányozza.

Hibaigazítás. A «Vasárnapi Ujság» folyó évi 1-ső számának 3-ik lapján a «Hallgass meg Istenem» című költemény negyedik versszakában a harmadik sor így olvassandó: «A szép, a jó bukása sért.»

* **VII. Edvard angol király** naponta mintegy háromezer újságot és ezer levelet kap. Az újságok közül csak a «Times»-t s a párisi «Figaro»-t olvassa a király. Az uralkodóház tagjai, vagy pedig idegen fejedelmek által írt levelek kivül, melyeket a király szokott elolvasni, a többi a titkári hivatalban intézik el.

HALÁLOZÁSOK.

Kiss István, műépítész, műegyetemi m. tanár meghalt Budapesten 44 éves korában. Nagy tevékenységet fejtett ki úgy a magán gyakorlatban, mint az állami építkezéseknél, különösen az igazságügyi és egyetemi építkezéseknél. Építette a komáromi, kalocsai, marosvásárhelyi, nagy-váradi, dévai, miskolci, brassói, löcsei és legutóbb a nyitrai törvénytörvénytervezetnek elkészítésén. Mint szakember szerepet vitt a Magyar Mérnök- és Építész-egylet-ben is, hol 20 éven át küzdött az építési minősítési törvénytervezetnek elkészítésén. Mint higienikus építész részt vett az «Országos közegészségügyi tanács» tagjává választotta. A magánéletben is nagy tiszteletben részesült. Kiss István 1857-ben született Kőrös-Ladányban. Középiskolai tanulmányait Nagy-Várádon és a fővárosban végezte, aztán állami utazási ösztöndíjjal beutazta a nyugatot. Visszaérkezve, a műegyetemen Hauszmann tanárnál volt tanársegéd, majd Schmidt híres építész ment Bécsbe. Visszatérve Budapestre, a műegyetemen magántanári képesítést nyert, hol a «Gazdasági épületek tervezése» adta elő. Halálát feleségén és három gyermekén kívül nagyszámu rokonság, barát és ismerős siratja.

Bloch János orosz államtanácsos meghalt Varsóban 65 éves korában. A világhétközben tett fáradozásaival és könyveivel szerzett magának hírnevet. Különbön bankár és kereskedő volt. Számos történelmi és társadalomtudományi művet írt, s a háborúk okainak tanulmányozása közben jutott arra a meggyőződésre, hogy az általános lefegyverzés nemcsak üdös, hanem lehetséges dolog is. II. Miklós császár is nagyon érdeklődött Bloch művei iránt és állítólag ezekből nyerte a benyomást, hogy a világhétközben érdekes lépéseket tegyen, s az első ember, a kivel a hági békeértekezlet tervét megbeszélte, Bloch volt, a kit ő tüntetett ki az államtanácsosi cízzel. Bloch, a mily jól ismerte a háborús dolgokat, épen olyan jól értett az üzletekhez is, a melyeknél óriás vagyont szerzett.

Gombos István földbírtokos, lelkes tanügybarát 83 éves korában elhunyt Pusztá-Rádócson, Vas megyében. Pusztá-Rádóc közönségben fennálló ref. iskola alapját 4000 koronával és öt és fél hold birtok adományozásával ő vetette meg, s az iskolát tíz éves fennállása alatt is sok adományával s végredeleltében tett hagyományokkal segítette és szegény iskolás gyermekek tanításáról is gondoskodott. Az elhunytól, kinek temetése nagy részvét mellett ment végre, tudósított az is fölémlíti, hogy több mint 40 évig a «Vasárnapi Ujság»-nak állandó előfizetője és olvasója volt.

Elhunytak még a közelebbi napokban: SZÁNTÓ János, a pesti ref. egyházmegye esperese, kosi nagy népszerűségű lelkes, 70 éves korában Kosdon, hol temetésére az egyházmegye lelkesi kara testületileg megjelent. — DEKAY LAJOS kegyes tanítótrendi áldozópap, gimnáziumi tanár, 38-dik, szerzetesi életében 20-ik évében Sátoralja-Ujhelyen. — KEMÉNY DEZSŐ nyug. ev. lelkes Osgyán közönségben. — JAKÓ PÁL kir. törvényszéki bíró 38 éves korában Nyiregyházaán. — DANCZER KONRÁD kir. tanácsos, temesvári pénzügyigazgató, a ki azelőtt Zomborban működött. — KRÉSSÁK PÁL nyug. felső népiszkolai igazgató, 1848/49-iki honvédtüzér, az ág. ev. egyház hitoktatója Kecskeméten 69 éves korában. — BERITZ JÓZSEF 1848/49-es honvédtanagaz, az önkéntes tüzoltóság tiszteletbeli főprancsnoka, Dunaföldvár 77-ik évében. — CSORNA AKOS hírlápiró a budapesti Szent István kórházban, közel 70 éves korában. Régebben Krassó-Szörény vármegye főjegyzője volt, de állásától utóbb megvált, s a fővárosba jött ügy-

védkedni. Majd az újságrásra adta magát, s több lapnak volt munkatársa. Temetéséről az újságírók egyesülete gondoskodott. — TERRE VINCE, a szabadi «Népszava» című lap szerkesztője, Budapest a Rókus-kórházban. — SCHWAB LAJOS, a fővárosi orvosi kar egyik nesztora, kit ötven éves doktori jubileuma alkalmából a budapesti egyetem jubilárius diplomával tüntetett ki. Budapestben, 81 éves korában. — CSIK JÁNOS községi tanító, az aradvidéki tanító-egylet munkás tagja, volt alelnöke, Aradon. — KOVALCSIK JÁNOS tanító, 68 éves korában, tanítói működésének 49-ik évében Posztokán. — LÁSZLÓ FERENCZ m. kir. vasgyári kezelőtiszt 62 éves korában Vajda-Hunyadon. — SZÜCS KÁLMÁN magyar kir. posta- és táviróosztály 28-ik évében Székesfejérvárott. — POHL KÁROLY kávéház tulajdonos, 66 éves korában Budapesten. — KOVÁCS MÓR dr. ügyvéd 39 éves korában Székely-Udvarhelyen. — SCHLOTHAUER FERENCZ életének 57-ik évében Budapesten. — DEUTSCH J. JÓZSEF, budapesti építészvállalkozó, az éjszakamagyarországi közönség- és társaság alelnöke, a spodium részvénytársaság igazgatótanácsosa, Vámon (Tolnamegye) 62-ik évében.

Barkóczy ROSTY MÁRIA életének kilenczvenedik évében Székes-Fejérváron. Az elhunytat előkelő rokonság gyászolja, közte a bojári Vigyázó és Forgách grófi családok. — GYÖRFY dr. György Gyula országgyűlési képviselő édes anyja Csátószegen. — BÁRÓ MALDINY VILMA 67-ik évében Fehértéplomban, nagy rokonság gyászolja. — DR. PÁKH ALBERTNÉ szül. Angyalffy Gabriella, Pákh Albert ohaji körorvos felesége 28-ik évében Ohaj közönségben. — BÓNIZ LÁSZLÓNÉ, szül. Horváth Gabriella, 44-ik évében Budapesten. — ÖZV. JEDLICSKA ZSIGMONDNÉ, szül. Fényes Ilona, Berettyó-Ujfaluiban. — ÖZV. KUNAY JÁNOSNÉ, szül. Czifó Karolina 74 éves korában Kassán. — ÖZV. LENGYEL ISTVÁNNÉ, szül. Wértán Mária 74-ik évében Szatmárt. — SPANYOL ARANKA, Spanyol Géza főerdész és neje Polányi Erzsébet 12 éves leánya, Felső-Visón. — ÖZV. CZETTLER JÁNOSNÉ, szül. Kresz Vilma, 69 éves korában Budapesten. — ÖZV. CSIKMINDSZENTI NAGY DÁNIELNÉ, szül. iglói Marschalkó Zsuzsánna, Kolozsvárt.

Szerkesztői üzenetek.

Kaszinó-tag. Az újabb megjelent díszművek közt minden tekintetben kétségtelenül legkiválóbb a *Gyulai Pál* összes költeményeinek kiadása. Megvannak benne a költségek 1846-tól 1900-ig írt összes költeményei, köztük kettő: az országzserte ismert «Hadnagy uram» és a «Tanács» kézirati hasonmásban van bemutatva. A könyvhöz az illusztrációkat — számszerint huszonnyolcat — Radóné Hirsch Nelli a jeles művész készítette s rajzai nagy jellemző, meglehetősen képességről, költői felfogásról s ritka alkotó képességről tanuskodnak; nagyon sikerült a költő jellemzetesen rajzolt, meglepő élethűségi arcképe is. Szentén méltó a tartalomhoz a könyv nyomdai kiállítás, mely bátran tekinthetik a külföldi e nemű legszebb termékeivel is. A párját ritkító pompás díszmű a Franklin-Társulatnál jelent meg s 60 koronáért bármely hazai könyvárúsnál megrendelhető.

Domoszló, P. Z. A «Szeged és Népe» című könyv ára tíz korona; kapható minden nagyobb könyvkereskedés utján.

N.-Váradi, S. T. Ámbrás az idei termés Dél-Amerikában, kivált Argentínában rosszul tőtt ki, s a columbiai forradalmi zavarok folytán is roppant mennyiségű gabna pusztult el, mégis Amerika kivitelő búza- és rozskészletei Európa szükségleteit öt évre fedezhetnék. Az indiai hód risternés az ott három évig pusztított inségnék végtetvén, Amerika búza kivitele Indiába részben megszünt. Ha pedig a szibériai vasút megnyitásával Oroszország termékeivel az európai gabnapiaczon megjelenik, az kétségtelenül nagy nyomást fog gyakorolni a gabonára.

Amatőr. Előbb látnunk kellene a felvételeket, csak aztán határozhatnánk.

Maros-Vásárhely, Ifj. B. J. Sziveskedjék az okmányok fényképeit s a rájuk vonatkozó közleményeket megtekintés végett beküldeni.

Kálnás, K. M. A kérdezett sorsjegyek nem huzatnak ki.

A kegyelet (szatira). Jól, helyenkint lendülettel van írva, sikerrel patogatja a szatira ostortát, de talán maga is abba a hibába esik, melyet kigányol: a túlzásba.

Álom. Vágy. Mese. Az utolsóban van valami, jó ötlet, belső forma, de nyelve s verselése nem elég művészi. A többiben elálmélkodik az ember, hogy lehet így csekély tartalomtalan olyan szörnyen elnyújtani.

Sohajt a lomb. Chryzanth. Az én kincsem. Az első a közölhető sorába ígathatjuk.

Agz harcoss. (Bóránger). A fordításban van egy-két jobb részlet is, egészen végre azonban nem elégt ki azokat a követelményeket, melyeket az ilyen-nel szemben az olvasó jogosan támaszt.

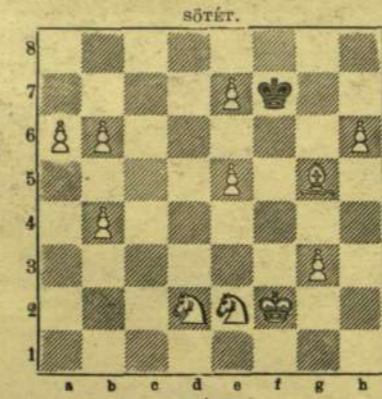
Nyár után. Egy levél olvasása közben. Afféle közepeszerű versek; rosszat nem igen lehet mondani róluk, de jót se sokat. Egy-egy jó fordulat akad némelyikben, a verselés nem épen rossz, — ez minden erényük.

Nem közölhetők: Báltremben. Úgyesen versel, de a csinos formában vajmi kevés a tartalom. — *A víg és a bús legény.* Hol a... virágos, árnyas stb. For-

mátlan, tartalmatlan kísérletek. — *Átomdalok.* Ezek után a versek után ítélve, műfordításaira sinosen okunk kíváncsiaknak lenni. «Tárcza-imitációja» (I) sem irodalmi értékű munka. — *A múltból. Egy kis leány sirjánál.* Nagyon gyönyörű. — *Beleg vágyok. Mért nem tudlak.* Csupa kopott népdal-frázis. *Éjjeli kép. Alkonyathor. Lakodalom.* A mi kis ötlete volna, abból se tud semmit csinálni.

SAKKJÁTÉK.

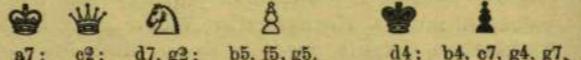
2256. számú feladvány. Pauly W.-től.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

A 2239. számú feladvány megfejtése Köhlein F.-től.

E feladványt javított alakban még egyszer közöljük, mert hogy eredeti alakjában többféle mellékfejtés is. Szerző javítása következő:

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

KÉPTALÁNY.

A «Vasárnapi Ujság» 51. számában megjelent képtalány megfejtése: *Hullnak a levelek virra, ősi kőben.* — *Hullnak az emberek napról-napra többen.*

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Ha őszül a haja, használja a „Stella“-vizet
(Hair Regenerator), mely nem fest de a haj eredeti színét adja vissza, Üvege 2 korona.
ZOLTÁN BÉLA gyógyszerértárában
6 cs. és k. fensége József főherceg udv. szállítója,
Budapest, V., Sétány-utca, Szabadság-tér 9043

Kiselejtezett
kis hibák miatt.
Dusan aranyozott, beégett, fuom festés, teljes 6 személyes
Étkező-készlet 5.50
Kávé-készlet 3.-
Tea-készlet 3.50
Mocca porcellánálalak 3.75
Csemegeállvány tányérokkal, díszes 2.-
Ortner Rezső és Társa
szt.-lőrinczi porcellánfestő-ipartelep
Teréz-körút 32, saroküzlet.
Vidék megrendelésnél kérjük a vasúti átlomás megnevezését. 9202

HOGY KARCSUVÁ
vélünk és egyúttal egész-
giletiszegélyezés, ha-
náljuk a Pületes Apollo-k-
és szaranyagokra hatnak. — A túlságos testes-
szegélyezés, mint sok más létező, nem habzik, hanem egészen a lé-
lény sűrjénél. Nagyon gyönyörű. — *Beleg vágyok. Mért nem tudlak.* Csupa kopott népdal-frázis. *Éjjeli kép. Alkonyathor. Lakodalom.* A mi kis ötlete volna, abból se tud semmit csinálni.

GERMANDRÉE PORHANYÓS ÁLLAPOTBAN és TABLETÁKBAN
Francia szabadalom. A szépség titka, ideális illattal feltellett tartós, egészséges és díszlet. A Germandrée az arczörbén egészséges és üde színt ad.
1900 évi Párisi Világkiállítás: ARANYÉREM
MIGNOT-BOUCHER, 19, Rue Vivienne, PARIS.
Kapható Török József gyógyszerárban Budapesten.

Alapítottatott 1865-ben.
A legjobb bel- és külföldi
zongorák, pianók és harmonikumok
legelőszöbben kaphatók
Heckenast Gusztáv
zongoratermésben
Budapest, IV. Gízella-tér 2.
(Váczi-úca sarkán).
Ehrbar udvari zongorasíró:
Schubmayer és fia
stuttgarti udvari zongorasíró
magyarországi egyedüli képviselete. Valdi amerikai harmonikumok. 9313
Nagy kölcsönző-intézet. Arjegyek ingyen.

KWIZDA FLUID
Kigyó jel
TOURISTA-FLUID
Erdős és ermelegítő cékjából eredményel használják az összes turisták, kerekpárók és lovagok nagyobb távokra után.
1 ÜVEG ÁRA 2 KORONA, 1/2 ÜVEG ÁRA 1 KORONA 20 FILLER
Valdi csak fenti védjegyvel. Kapható az összes gyógyszerárban.
FŐKARTÁR: **KREISAPOTHEKE KORNEUBURG BECS** mellett.
Magyarországi főkárta: Török József gyógyszer-tára, Király-utca 12 és Andrássy-ut 26.

JÓSIKA MIKLÓS ÖSSZES MŰVEL.
Sajtó alá rendezi
Dr. BADICS FERENCZ.
Egy-egy kötetnek ára füve 3 K.
A tíz kötet csinos vászonkötésben 50 K.
Visszhangok. Kisebb regények. (1844.) Ötödik kiadás.
Akarat és hajlam. Regény. (1846.) Harmadik kiadás.
Jósika István. Regény. 2 kötet. (1847.) Negyedik kiadás.
A gordiusz csomó. Regény. (1853.) Negyedik kiadás.
A nagyszombi királybíró. Regény. (1853.) Negyedik kiadás.
A rejtett seb. Regény. (1857.) Harmadik kiadás.
Két királyné. Regény. (1857.) Negyedik kiadás.
Az első lépés végyei. Regény. (1860.) Negyedik kiadás.
A két barát. Történelmi regény. (1860.) Harmadik kiadás.

JBOLYAILLATOS MANDOLA KORPA
a bőrt finomra simítja és megtartja az arc színeit és üde kinezését
Tölgyes hegytető a szappant és az arcz kemécsőt
KIZÁRÓLAGOS KÉSZÍTŐI
A. Mutschelsohn & Co.
BECS, I. LUGECK 3. SZ.
8903

Az arcz szépségét és ápolását legbiztosabban elérhetjük a
Leichner-féle zsir-arczpor
Leichner-féle Hermelin- és Aspasia-arczporral.
E híres arczporok a legmagasabb hölgykörök és előrangú művésznők által előszeretettel lesznak használva, mivel azok az arczörbén fiatal, viruló, rózsás színt adnak és nem lehet látni, hogy az arcz porozva van. Csak zárt dobozokban kapható a gyárban: Berlin, Schützenstrasse 31, ugyazint minden illatszerekkereskedésben.
Leichner L., Berlin, a királyi színházak szállítója.
A pályabírálok alelnöke az 1900. évi párisi világkiállításán.

PEMETEFÜZÜKORKA
rekedtség köhögés és hurut ellen.
ÁRA 60 FILLER
Kapható minden gyógyszerárban.

HÖLGYEIMI!
Csak egyszer próbálkapen rendeljék meg a csodahatás, valdi angol szépség szer, Ugorka-tejet, és meg fognak róla győződni, hogy ezen csodaszer azonnal eltávolít szeplőt, májfoltot, mindenféle tisztatlanságot az arczról és a bőrtök gyönyörű üdeéget, fiataloságot kölcsönöz. Valdi angol minőségben kapható csakis **BALASSA KORNÉL** gyógyszerárban a város keresthez Temesvár. Ára 2 kor. Valdi angol Ugorka-zsappan 1 K, 3 drb 2.40 K. Poudre 1.20 és 2 K. Utánvétellel is küldetik.
SERRAVALLO 8984 CHINA-BORA VASSAL
kínói helyreállító szer gyöngök, vérszegénység és lábbadatok számára. Ajánlva és használva orvosi kiünöségektől. 1200-nál több orvosi elismeréssel.
Külföldön is.
Külföldre több arany- és ezüst éremmel.
Ára: 1/2 literes füve K 2.40, 1 literes füve K 4.40.
Kapható minden gyógyszerárban. Serravallo J. gyógyszer. Triestben.

Hölgyeknek!
Pona-crème.
Legújabb és orvosi szaktekintélyek által is elismert, biztos hatású és arczszépséget szer, eltávolít minden bőrtisztatlanságot és rövid használat után váltakozó fehérré, üdévé teszi az arczörbét.
Figyelmeztetés! Készítményem nagy közkezdeltége miatt hamisítványokat hoznak forgalomba; csakis az valdi, mely a doboz alján aláírásommal el van látva. 1 tégely Pona-crème 1 kor. 1 drb Pona-zsappan 80 fillér. Kapható minden gyógyszerárban. Sétőküldési kárta: Alexander János gyógyszerár Szolnokon. Budapesti főkárta: Török József gyógyszerár Király-utca 12. és Andrássy-ut 26. Kerpel-féle gyógyszerár Lipót-körút 28. szám és Thalmayer és Seitz uraknál.

ZÁPOR.
KÖLTEMÉNYEK
1890—1900.
Irtá SZABÓ ENDRE
Ára füve 2 K.
Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.
Budapest, IV., Egyetem-utca 4. sz.

Az arcz szépségét és ápolását legbiztosabban elérhetjük a
Leichner-féle zsir-arczpor
Leichner-féle Hermelin- és Aspasia-arczporral.
E híres arczporok a legmagasabb hölgykörök és előrangú művésznők által előszeretettel lesznak használva, mivel azok az arczörbén fiatal, viruló, rózsás színt adnak és nem lehet látni, hogy az arcz porozva van. Csak zárt dobozokban kapható a gyárban: Berlin, Schützenstrasse 31, ugyazint minden illatszerekkereskedésben.
Leichner L., Berlin, a királyi színházak szállítója.
A pályabírálok alelnöke az 1900. évi párisi világkiállításán.

Császárfürdő
BUDAPESTEN 8918
től és nyári gyógyhely.

MATTONI-FÉLE GIESSHÜBLER
legtisztább égyényes SAVANYU-KÜT

SEIDEL és NAUMANN-féle golyó-csapágyas IDEAL írógép
decimal tabulátorral.
Vezérléképesség Ausztria-Magyarország részére:
HCH. SCHOTT és DONNATH
Wien, III/3. Heumarkt 9.
Budapesti képviselőleg:
SZENÁSY BÉLA papíráruháza
IV., Ferencz-utca 9. 9309

OSAN
a legjobb hajfestőszer
a legjobb hajfestőszer
a legjobb hajfestőszer
a legjobb hajfestőszer

TANNINGENE
a legjobb hajfestőszer
a legjobb hajfestőszer
a legjobb hajfestőszer
a legjobb hajfestőszer

Szépség és egészség.
Kinek van szeplője?
patlanis vagy bármilyen folt az arczán, az használja a teljesen ártalmatlan **Rozsnyay-féle** világihű
Serail-arczkenőcsöt,
mely az arczörbét rövid időn fehérré, tisztává és üdévé teszi. Egy üve, ára 1.40 kor. Egy kis tégely ára 70 fill. **Serail-zsappan** egy drb. 80 fill. **Serail-hölgypor** egy doboz 1.40 kor. **Ritini és valdi Epeszappan** egy drb. 80 fill.
A t. c. kööség szives figyelmébe ajánljuk, hogy mindezen készítményeink törvényesen bejegyzett védjeggyel vannak ellátva, mely az aradi szabadsághozort ábrázolja.
Kapható: **ROZSNYAY MÁTYÁS** gyógytárban Arad, Szabadság-tér.
Budapestben: **Török József** és dr. **Egger Leo** «Nádor» gyógyszerárban, valamint minden magyarországi gyógyszerárban.

Legjobb és leghíresebb
pipere hölgy: a
La
Különleges Rizpor
BISMUTTAL VEGETIVÉ
CH. FAY, ILLATSZERÉSZ,
PARIS - 9, rue de la Paix, 9 - PARIS.

KIGYÓGYITOTT EPILEPSIA
17 éves fiám születése óta borzasztó rohamokban szenved, a mint sokaknak Budapesten és a VII. kerületi rendőrségnél is ismeretes, mivel sokszor az utcán összeesett. Kigyógyítását köszönhetem **dr. Bereghy Józsefnek** Budapest, Aréna-ut 7/b. Szalay Jánosné Peterdi-utca 11. sz.

A legjobb száj- és fogápoló-szerek.
STOMATIN - Fogpor (üvegdozsa) A fogak pár nap alatt tiszta fehérek lesznek. Ára: 1-1 korona.
STOMATIN - Szájviz (Cachou) szájdésinfektáló, szájszagosító, elegáns, kis zsebvegyesében ára: 70 fillér.
Honi gyártmány, kapható mindenütt.
Előre beküldött 3 kor. értékű rendelést bérmentve küld a **STOMATIN GYÁR, ZOMBORBAN.**

EMKE - levélpapír mindenütt kapható!
EMKE dala!
EMKE-papírt, levélpapírt vegyetek! Ha rá néztek, feldobog a szívetek. Magyar nők, magyar lányok, tudjátok, Hogy én nektek magyar papírt kínálok.
Magyar földön, magyar kezek csinálják. Magyar földön, magyar népek kínálják. Nem hagyhat ez magyar szívet hidegen, Úgy is nálunk annyi minden idegen.
Külföld helyett a hazában maradjunk. A magyar pénzt idegennek ne adjuk! Hadd tudja meg ebből is a nagy világ, Hogy a magyar előre tör, s tenni vagy.
EMKE-papírt adjatok a kezembe! Édes anyám, neked írok én erre, Van-e ennél szebb papír a világon? Bolos uram, csupán EMKE-t kínálj!
Mindennütt kapható!

Órákodjunk utánzatoktól.
A női szépség előérére, tökéletesítésére és fenntartására legkiválóbb és leghíresebb a
MARGIT-CRÈME,
mely vegytiszta, sem higányt, sem ólomot nem tartalmaz, teljesen ártalmatlan. Ezen világhírű arckrémnek pár nap alatt eltávolít szőrt, maffolót, pattanást, bőrtörést (Mitesser) és minden más bőrbaját. Kisimítja a ráncokat, redőket, himlő-hegyeket és az arcot hófehérré, simává és üdévé varázsolja. Ára nagy tégely 2 kor., kis tégely 1 kor., Margit hölgyepor 1 kor. 20 fill., Margit szappan 70 fill., Margit fogpép (Zahnpaste) 1 kor., Margit arcvíz 1 kor. Hamisítványok bíróság üldöztetnek. — Posta utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után küldi a készítő: **FÖLDES KELEMEN** gyógyszer. Árad.
Budapesti főraktár: Török József főlegyőz. Király-u. 12. és Andrássy-út 29. Kapható minden gyógyszerárban.
Törv. védve. Legjobb szepítő-szer.

GANZ ÉS TÁRSA
VASÖNTÖDE ÉS GÉPGYÁR
RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

Ajánlanak mindennemű vas-, acél- és fémöntvényeket építkezési és gépészeti célokra, vízvezető csöveket, szivattyúkat, lecsapoló- és öntöző-zsilipeket, készülékeket a belvizek leeresztésére.
A helyi viszonyok szerint szerkesztett turbinákat, órlöhengereket, kéregöntetű hengerekkel és malomberendezési cikkekkel.
Zsilipeket bármily nagyságban és bármily rendszer szerint. Alapcsöveket, zárkészülékeket, cső- és kapuzsilipekhez, czölöpverő gépeket, anyagszállító kocscikat.
Álló vagy fekvő gáz- és petroleum motorokat, egy vagy két hengerekkel és mindennemű zúzógépeket.
Mechwart-féle forgó gőz- és petroleumképeket. Világításhoz vagy gépek hajtásához szükséges villamosságot bármely távol-512 ságra elvezető dynamogépeket. 8905

Városi irodánk: IV., Ferenciek-tere 2. szám.

Miként lehet szép női kebelt elérni.
A kebel szépsége a női bájok egyik legelőkelőbbje, melynek adományozásában a természet nem mutatja magát pazarló-nak. Ennek előnye a hölgyek szívesen fogják tudomásul venni, hogy létezik egy oly teljesen ártatlan szer, melylyel a természet szelíd módon kényesíthető, hogy ehhez a tekintetben kevésbé fukar legyen. E szer, mely a fiam **PILULES ORIENTALES** használatából áll, mely pilulák a leghíresebb párisi orvosok által jóknak vannak elismerve és tényleg ama tulajdonsággal bírnak, hogy a női kebelt fejleszti és újra helyrehozzák, a szöveteit erősítik, a vállak esonudorodásait elsimítják és a kebel időmáinak egyáltalában diszkrét testességet kölcsönöznek. Hatása abban áll, hogy a tápláléknak plasztikai anyagokká való alakulását elősegítik, mely előbbiak a mellaján megállapodnak. Az egy-
J. RATIE, Pharmacia, 5. Passage Verdau, Paris. Raktár Ausztria-Magyarors. részére: Budapest, Török József főlegyőz. Király-u. 12.

KIVÁLÓ ERŐSÍTŐ-SZER. 9295
Farbenfabrikon vorm. Friedr. Bayer & Co. Elberfeld.

SOMATOSE
húsból készült és ennek tápanyagját tartalmazó izellen. Képpen oldható. Alkalmazása: erősítő-szer.
nyenge és a táplálkozásban elmaradottnak, ideg-, mell- és gyomorbetegeknek, beteggyasoknak, angol körben szenvedő gyermekeknek, újszülötteknek, nemkülönben Vas-Somatose atakijában a sápkórosoknak lesz ajánlva az orvosok által Vas-Somatose nem egyéb 20% szerves összetételű vasat, a milyen alakban a vas az emberi testben van jelen, tartalmazó Somatose. Somatose rendkívül gerjesztő az étvágyat. Raktárban van az összes gyógyszerárban és vegyüstantervezéseknél.
Hygien. Institut 9155
D. Franz Steiner & Co., Berlin, 18. Königgrätzerstrasse 89.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK

KNUTH KÁROLY
mérnök és gyáros.
Cs. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója.
Gyár és iroda:
Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.
Központi víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb. 9277
Tervek, költségvetések, földmérési előirányzatok gyorsan készíttetnek.

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR
RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.
Budapest, V. ker., Ferenc József-ter 8. sz.
Kristályüveg készletek, remek virágvázák és alkalmi dísz tárgyak.
Üzlethelyiségünk nem a Lánchíddal szemben, hanem az Akadémia mellett a Béla-utca sarkán létezik.

Parádi üvegyár raktára
GÖRÖG ISTVÁN
Budapest, IV. ker., Kossuth Lajos-utca 15. szám.
Nagy választék mindenféle üvegnemekben. Asztali készletek stb. igen jutányos árakon. 9122

WACHTL ÉS TÁRSA
fényképészeti cikkek raktára
BUDAPEST, IV., Eskü-út 6. (Klotild főh. palota).
Telefon. — Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Cs. és kir. udvari szállítók.
Kunz József és Társa
BUDAPEST, V., Deák-ter 1. 9416
Vászon-, fehérnemű- és szőnyegraktár. — Menyasszonyi kelengyék.
Kastélyok, szállodák, intézetek berendezése.
Motor erőre berendezett fehérnemű gyár.

DAVID KÁROLY ÉS FIA doboz-papíráru és szab. fémkapocsgyára
Budapest, I., Mészáros-utca 38. Telefon 91—48.
Gyárt nagyban előállítására következő új cikkek:
A legújabb családi dobozok és díszborítékokat (levélpapírokkal és borítékokkal), névjegykártyákat, gyászlapokat, gyászlevélpapírt, gyásznyelvényeket. Saját gyártmányú fémkapocskokat, elított rajztűs-bölcseket, székényestűket és totó papírokat, továbbá papírtányérokat, plakátcsöveket és különféle összehajtható dobozokat.
Állandó kiállítás a fenti cikkekkel a városi iparosarnokban megtekinthető. 9307

KOTSCHY ERICH 9169
első magy. mech. szőnyeg-kiporlási, szőrmemegővási és molyirtási intézet.
Nagy mérvben gőzerővel.
BUDAPEST, Hungária-út 4. — Telefon sz. 506.
HIRMANN FERENCZ
RÉZÁRU-GYÁRA,
Budapest, VII., Csányi-utca 9. sz.
Készít gőz-, víz- és légszuszítókhoz szükséges rézárakat, bor- és sorszivattyúkat, sörkímélő készüléket légnemomással, szénkénegezőket, peronospora, fecskenöklőkhöz való minden egyes részalkatrészt, hiteles kerékedelmi részleteket, felirati táblákat horgany v. fémlemez stb.

VASÁRNAPI UJSÁG
3. SZÁM. 1902. BUDAPEST, JANUÁR 19. 49. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG 12 évfolyamra 24 korona, 6 évfolyamra 12 korona, 3 évfolyamra 6 korona. Csopán a VASÁRNAPI UJSÁG 12 évfolyamra 24 korona, 6 évfolyamra 12 korona, 3 évfolyamra 6 korona. A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) 12 évfolyamra 12 korona, 6 évfolyamra 6 korona, 3 évfolyamra 3 korona. Kiválói előfizetésekre a postai megkötésű vidéki is csatolandó.

ROSEBERY.
AZ ANGOL KÖZÉLET legújabb eseményei között, melyek az egész világot foglalkoztatták, különös figyelmet érdemel Rosebery beszéde, melyet december 16-án Chesterfieldben tartott s a melylyel ez a nagy tehetségű államférfi a politikától való hat évi visszavonulása után ismét a nyilvánosság színterére lépett s a nemzetet ebből nagy kérdésekben új szempontokat állított fel.
Rosebery, a ki Gladstone után miniszterelnök is volt, az igaz, hogy csak 15 hónapig, — a nagy hagyományokra hivatkozó liberális párt vezérévé lett a közvélemény szemében. Gladstone home-rule javaslata miatt szakadás állott be a szabadelvű-pártban s most Roseberyben látják azt a férfút, a ki a szakadást meg bírja szüntetni s a párt egységét helyreállítani. Rosebery, úgy látszik, vállalkozik is erre, mert azt a kérdést, a mely legfőbb elválasztó pont a párt két része között, a home-rule kérdését teljesen elejtette s felvette programjába az imperializmus eszméjét.

haboruban fegyverrel részt vevők iránt is méltányos amnesztiát követel. Szóval nem az elnyomás, hanem a kibékítés s a rendezett állapotok helyreállítása a célja.
Másik igen nevezetes pontja Rosebery beszéde, hogy ő érzi nagy fontosságát és az angol nemzetre való veszedelmét annak az általános ellenszenvnek, mely a boer háború miatt Európaszerte az angolok ellen támadt. Ez is egyik oka annak, hogy a háború befejezését sürgeti, mert belátja, hogy Angolországnak fontos érdekei parancsolják az európai nemzetekkel való jó viszonyának fentartását.
Ezekkel az eszmékkel, melyek még az ellenpárt soraiban is, de különösen az angolok európai barátai körében élénk visszhangot keltettek, Rosebery azok közé az államférfiak közé lépett, a kiknek személyével és véleményével a

jövő minden alakulásában számolni kell. Sokan ő benne látják az angol nemzet jövőbeli politikai vezérét, a ki ki fogja vezetni nemzetét mostani kényes és veszedelmes helyzetéből.
Rosebery Archibald Fülöp Primrose jelenleg 55-ik évében levő férfiú; 1847-ben született. Tanulmányait, mint előkelő főúri család fia, a két legelőkelőbb angol intézetben, a világ-hírű etoni kollegiumban és az oxfordi egyetemen végezte. A politikai élet színterére már ifjan lépett, midőn atyja halála után elfoglalta ennek székét a főrendek házában. Apjától, és a Rotschild-esaladból származott anyjától nagy vagyonot örökölt, mely még azzal is növekedett, hogy maga is Rotschild-leányt vett nőül. Nép-szerúségét azonban nem politikai szereplésével alapította meg, hanem versenyistállójával. Lovai több ízben megnyerték a Derby-díjat s e révén vált neve általánosan ismertté. A liberális párthoz csatlakozott kezdetől fogva, melyben csakhamar nagy szerep jutott neki. 1881-ben a Gladstone miniszteriumában államtitkár volt, mely állását 1883-ig viselte. 1885-ben rövid ideig a titkos pécsett őre s a közmunka-ügyek vezetője volt. Gladstone harmadik miniszteriumában (1886), valamint a negyedikben is (1892), ő lett a külügyminiszter.

Ekkor került tárgyalásra a home-rule-ról szóló törvényjavaslat, melyben Gladstone az ireknek olyasféle önkormányzatot akart adni, mint a milyennel Magyarország szemben Horvátország bir. (Erre a hasonlatra Gladstone többször hivatkozott is.) A javaslat a nemzeti egységüket feltő angolok közt nagy ellenhatást támasztott, még a liberális pártban is, úgy hogy a javaslat nem válhatott törvénytényé. Gladstone részint ez okból, részint öregsége miatt lemondott a miniszterelnökségről s utódja Rosebery lett. Pártja bomladozását s a home-rule bukását neki sem sikerült megakadályozni s így 15 hónapi hivataloskodás után 1895-ben lemondott. Azóta a nyilvánosságtól elvonulva élt

ROSEBERY.